

BĀLACARITA

(DIE A B E N T E U E R D E S K N A B E N

K R I S C H N A)

*

S C H A U S P I E L V O N

BĀHASA

*

T E X T H E R A U S G E G E B E N V O N

D R . H . W E L L E R

*

*S A S A
B A S A*

1 9 2 2

H . H A E S S E L - V E R L A G · L E I P Z I G

Bhāsa's
Bālacakita

forübygatav
m.

Dr. G. Waller

Vorwort.

Die Geomütsgabe sind das jetzt so pfarr
zügungsliegen Bhāṣa-Tage und zwanzig
Ist für die Geöffnete das Vorwort und
das Kreisspielbuch für reisigen Bala-
carita bestrebt Kino weiter
Nerßartigum. Nun müssen Hoffnungslis-
ten Plan, im wesentlichen den in der Tri-
vandrum Sanskrit Series 1912 von T.
Ganapati Sastri geomütsgebunden Tage
abzutrennen, mit Annahmen zu
verufen und stellt das Chāya in al-
le gebrochene Umgänge der Parkettwirke
mit Drüppen Vibesatzung Beizüglich,
die ich bald reichter ergeben kann, weil
in jedem Kasten den geöffneten Da-
kunissen wenig aufgewirkt, und weil

II

die Republike des Tagbywirings, die
meine Überprüfung des Balacarita
reverifying, eine schlechtwähige Rück-
grube sowie liegen. Wenn ich mich be-
mühst habe, bei der Feststellung das Tag-
bal möglichst konzentris zu präzisieren,
so gelingt mir nicht nur im Einblick
auf den Mengen von Grundgesetzlichen
Material, sondern auch auf die erhalt-
enen Spuren zu einer Überprüfung hinzu-
kommen, die auf die zulösungen im
eigenen sozialen und politischen Ba-
hauptet wird. Es ist nicht unerheblich
besonders von dem Balacarita gegen
Kinnar, daß manche Ergebnisse dieser
Spuren, je seines, wenn man nicht un-
gefährliche Fälle der einzugeben verloren
gegangen sind. Sicherlich sind die fest-
stellung mehr Grundgesetzen für Ober-
fist gegeben. Sicherlich sind wir in
sofer Linie auf Ganapatis Grund-
gesetzen abgestellt zu sein.

dem besprochenen Transkriptionskriterium hat
 die Lautstellung das Vierstel der gesamten
 Prakritallinen. Das Balacarita nimmt
 mit dem Pañcaratra eine Sonder-
 stellung ein, insoweit in diesen bei-
 den Texten wir von W. Prinzip, Bhā-
 sa's Prakrit, Tria 6 als Magadhi
 begründeter Verslekt nicht will, da der
 Ziffernrat s und Nominal. Sg. - o aufweist,
 während die Magadhi spricht durch s
 und Nominal. Sg. - ē gekennzeichnet ist.
 Ganz liegts aber wohl nicht Magadhi,
 sondern ein mit der Sauraseni ver-
 wandelter, besonderer Giebelsverslekt
 usw. Nun sind zwar die Grundstun-
 zungen dieser Verslekte, s statt s und
 s, sowie l statt r, nicht konsequent
 eingehalten; da aber der Rückfall
 in s und o zu manchen Stellen ge-
 füllt aufweist und ggf. oft in beson-
 ders geläufigen Wörtern findet, so
 gebt mir nur in diesen Übereinstimmungen

IV

von der Royal Flash der Grunffoiff zu
schicken, die verhofft werden mö-
gen.

Ein Krongraf der im Balacarita
und Commandan Fortifikationen ergeb-
net, daß nie hier drei Winkel zu
untergefeiden geben, oder vielmehr drei
Pforten sind mit halben Winkelknoten:

1. Sauraseni, von welcher Pforte,
nach den Gisbannisthen, geöffneten.

2. eine Abart der Sauraseni,
die König S und L. galumpha ist
und von den Gisbannisthen, Mönchen
und Ringers geöffnet wird.

3. eine Abart der Sauraseni,
die S und L. einheitlich sind von den
Gishen geöffnet wird.

Frühe Thullen können zu
der Annahme verhelfen, daß die
Gisbannisthen abweichen, was die ande-
ren Pforten, Sauraseni genannt.
Aber nur S ist zugelassen, während

V

stellt er ebenfalls hervor. Doch da-
lautet der Gedenkvers hier dann aber
Dorf weiß nicht wo jetzt von dem der
Götter überreichen, was wir der Fall
seien, wenn sie er, stellt ich in einer
unwiderleglichen Weise darüber nichts hör-
barwerden. Dagegen stimmt die Ant-
wort des Ziffernblattes als Befragt
zur dem verbliebenen Dharma-
Ratha gegenüber den ausführlichen Er-
gebnissen der Götter.

Nach diesen Prinzipien habe ich
meine Herabstufungen in den Proletat.
Stellen vorgenommen. Wenn ich Reise
13 „parijanam“ in der Antwort des
Götter Ratha verwandelt habe
ließ, so wußte dies, weil die Minister
folglich dieselbe Worte gleichzeitig bei
der Freya Vasudeva erhöllt. In
meinen Prinzipien und ist es bei
der S. Prof. Sing. Prees. nicht der d-
erwähnten, z. B. vaddhai, uelia;

VI

stich fahre ich in Hörsern weiter laufen,
in Prosp. rechts, weiter in einem
gut besuchten Altbau soll mir Kä gä.
Vor springt mir wollt ich mich befreien.
fischen mir Taha, abava und sichli.
ist der Sauresen mehrligen, dorf.
ppium für alte bildenungen sezen.
liagen, da th wird sonst fast wahl.
meißig zu h wird.

da ich ab mich verpflichtet bin.
Den sezen, Tagt, Chaya, prop.
ununun und die unununungen
in das selben Tippstiefe sezen.
gaben, so fahre ich die spazieren da.
marungen zu spazieren Vogelstiege ge.
fallt und die Chaya von dem Tagt
durch einen Stoß getötet. Die Vor.
pannung habe immer wieder
selben Wille und sind durch eine
Tiefengruben von dem Steinweg abge.
zogen. Ich forspen sezen und für
be ich weg gelassen, nur für Wichtige

VII

Nun zu bekommen. Stoff in den gelb-
blau verändert habe, bitte ich, nicht
zuviel auf die Kleidung. Wenn
ich ihn bei einigen Doktoren ge-
gen meine späten Gebrechen nicht
gabt habe, so gäbe ich mich nicht
Rückhalt auf den Zusammensetzung.

Die Auswirkungen auf das
alle von meinem Tugt abweichen.
Das Lehrbuch. Trifft das in die
Auswirkungen, die kann ich sehr
wenig, möglicherweise nicht mehr auf die beginn-
dung meines Fachunterrichten ein-
gehen; ich halte, daß die wei-
ßten von selbst einleuchten. Da
es mir davon zu tun war, ein and-
liches gewünscht bild vom Garapatis Buch-
grabe zu ermitteln, dessen seine
Auswirkungen nicht unberechtigt
bleiben. Wollte der oder Gott ein
Fehler machen geblieben sein, so bitte

VIII

ist ein Kräftiges und gütiges Mittel.

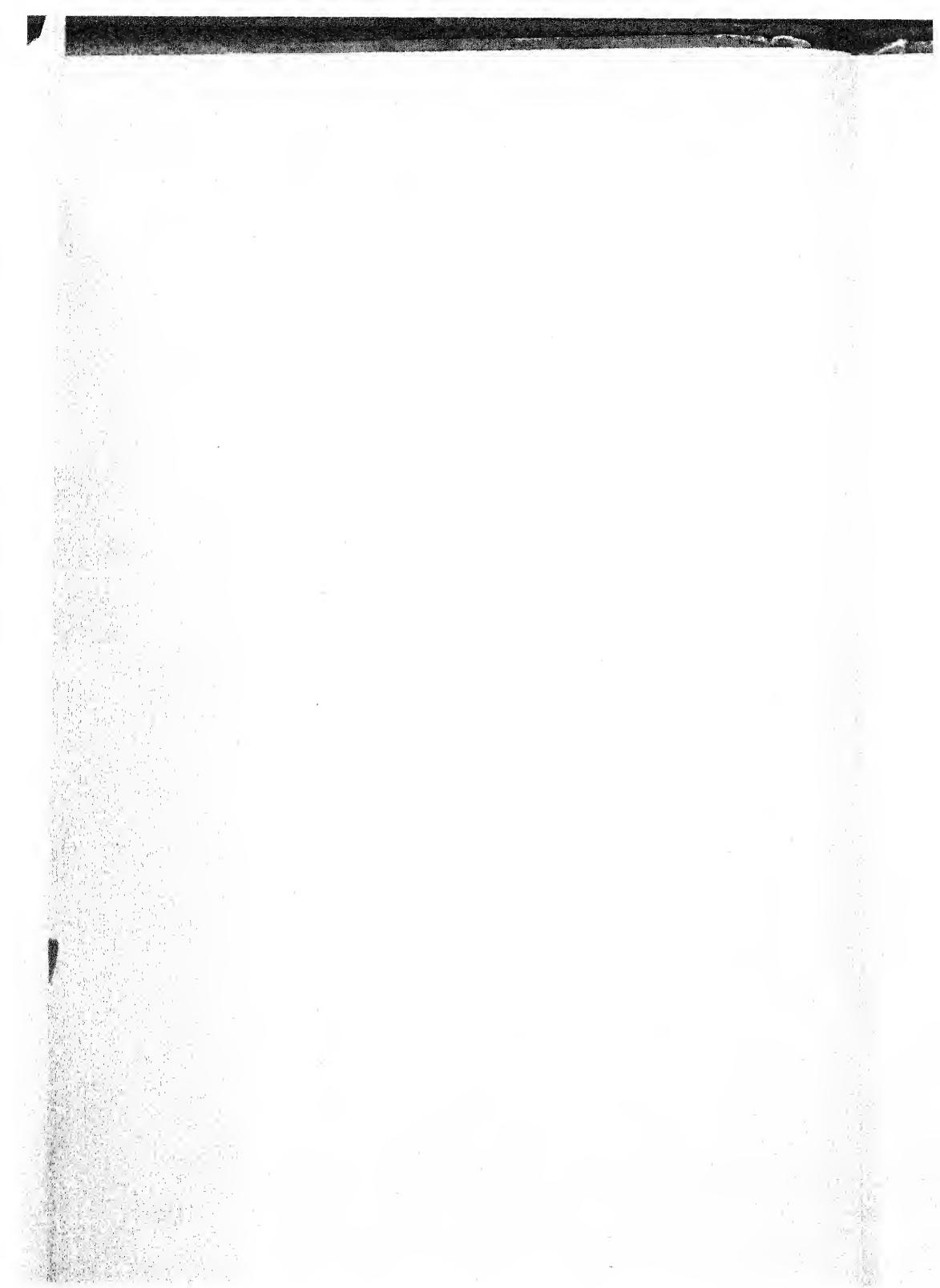
Großer Optimum H. Jacobi, den
Großen Professorn R. Garbe und T.
Heubel, die mich bei meinem Arbeit
am mit Rost und Rot überdeckt
fanden, gewährte ich meinen wünschig-
sten Dank und, ebenso dem Vorleser
H. Haessel, der die Große Garbe
des ersten Teiles und das Vierfachmagnet
unter den dezentriren pfusorischen
Kreislinien in Gründlichkeit
wirksame Formen fort.

Dr. H. Weller

X

Infekt

Hornvorot	Vista I bis VIII
Fugt	" 1 " 78
Seitlicher Okt.	" 1 " 24
Frontaler Okt.	" 25 " 37
Rücklicher Okt.	" 38 " 54
Hinterer Okt.	" 55 " 65
Seitlicher Okt.	" 66 " 78
Anmerkungen	" 79 " 98
Auspringe, Wimmen und Matren der Rogenfors	" 99 " 103
Nuggetzga	" 104 " 105

बालचरितम् ।

॥ नान्यते ततः प्रविशति सूत्रधारः ॥

सूत्रधारः ।

शङ्खनीरवपुः पुरा कृतयुगे नामा तु नारायण-
स्तेतायां विपदार्पितविभुवनो विष्णुः सुवर्णप्र-
भः ।

दूर्वाश्यामनिभः स रावणवधे रामो युगे छापरे
नित्यं यो ऋज्ञसत्त्विभः कलियुगे वः पातु
दामोदरः ॥ १ ॥

एवमार्यमिश्रान् विज्ञापयामि । अये किन्तु
खलु मयि विज्ञापनव्यग्रे शब्द इव श्रूय-
ते । अङ्गं पश्यामि ।

॥ नेपथ्ये ॥

अहं गग्नसञ्चारी ।

सूत्रधारः । भवतु । विज्ञातम् ।
पतत्यसौ पुष्पमयी च वृष्टि-
र्नदन्ति तूर्यालि च देवतानाम् ।

२

दण्डं हरिं वृष्णिकुले प्रसूत-
मध्यागतो नारद एष तूर्णम् ॥२॥
॥ निष्ठान्तः ॥
॥ स्थापना ॥ १

॥ ततः प्रविशति नारदः ॥

नारदः ।

अहं गगनसच्चारी त्रिषु लोकेषु विश्रुतः ।
ब्रह्मलोकादिह प्राप्तो नारदः कलहप्रियः ॥३॥

ओः ॥

त्रीणेषु देवासु रविग्रहेषु
नित्यप्रशान्ते न रमे ऽन्तरिक्षे ।
अहं हि वेदाध्ययनान्तरेषु
तन्त्रीष्म वैराणि च घट्यामि ॥४॥

आपि च ।

भक्तिः परा मम पितामहभाषितेषु
सर्वाणि मे बहुमतानि तपोवनानि ।
सत्यं ब्रवीमि करजाग्रहता च वीणा
वैराणि भीमकठिनाः कलहाः प्रियां मे ॥५॥

तद् भगवन्तं लोकादिभनिधनमव्ययं लोक-
हितार्थं कंसवधार्थं वृष्णिकुले प्रसूतं नारा-
यणं दण्डमिहागतो ऽस्मि । क्यो इयमत्रभव-
ती देवकी । मायया शिशुत्वमुपागतं त्रि-

लोकेश्वरं प्रगृह्ण वसुदेवेन सह शनैः स्वगृ-
हानिष्ठामति । यैषा ।

लोकानामभयकरं गुरुं मुराणां
दैत्यानां निधनकरं रथाङ्गपाणिंम् ।
शोकार्ता शशिवदना निशि प्रसूता २
बाहुभ्यां गिरिमिव मन्दरं बहृती ॥६॥

एष एष भगवान् नारायणः ।

अनन्तवीर्यः कमलायतानः
सुरेन्द्रनाथो ५ सुरवीर्यहन्ता ।
त्रिलोककेतुर्जगतश्च कर्ता
भर्ता जनाना पुरुषः पुराणः ॥७॥

हत्तैतडुत्पन्नं कलहस्य मूलम् । यावदहम्-
पि भगवन्तं नारायणं प्रदक्षिणीकृत्य ब्र-
ह्मलोकमेव यास्यामि । नमो भगवते वै-
लोक्यकारणाय ।

नारायणाय नरलोकपरायणाय
लोकाननाय कमलामललोचनाय ।
रामाय रावणाविरोचनपातनाय
वीराय वीर्यनिलयाय नमो वराय ॥८॥
॥ निष्ठान्तः ॥

॥ ततः प्रविशति बालहस्ता देवकी ॥

४

देवकी। (२) हृषि । पुत्राभस्स मे
महारुभावत्तरं सूअ॒इस्सन्दाशि जन्मस-
मज्जसमुद्भूदाशि महाशिमित्ताशि पञ्चकवी-
करञ्जन्ति अवि कंसहृदयंशि संसत्तरं विन्तञ्ज-
न्ति सुद्धु ग पञ्चआमि मन्दभाइराणि । कहिं
गु गदो अव्यउत्तो ॥ परिक्रम्यँ अग्रतो वि-
लोक॥ अम्मो एसो अव्यउत्तो हरिसविम्ह-
अकुण्ठणमरो इदो एव आभच्छदि।

॥ ततः प्रविशति वसुदेवः ॥

वसुदेवः ॥ ॥ सविमर्षम् ॥ भोः ॥ किन्तु
खल्बिदप् ॥

भ्रमति नभसि विद्युत्तराङ्गवातानुविष्टै-
र्ववज्जनदनिनादैर्मेंदिनी सप्रकम्प्या ।
इह तु रँहसि नूनं रक्षणार्थं प्रजाना-
मसुरसमितिहन्ता विष्णुरद्यावतीर्सः ॥ ९ ॥

(२) हा धिक् । पुत्रकस्य मे महानुभावत्वं सू-
चयिष्यन्ति जन्मसमयसमुद्भूतानि महानि-
मित्तानि प्रलयकीकुर्वत्यपि कंसहृतकनृशंस-
त्वं विन्तयन्ति सुषु न प्रत्येमि मन्दभा-
गिनी। क तु गत आर्यपुत्रः । — अम्मो एष
आर्यपुत्रो हर्षविस्मयफुल्लनयन इत एवागच्छति ।

॥ विलोक्य ॥ एषा देवकी ।

ऋगशितपरिवेदा याति पसां सुताना—
मपचयगमनार्थं सप्तमं रक्षमाणा ।
बहुगुणाकृतलोभा जन्मकाले निमित्तैः
सुत इति कृतसंज्ञं कंसमृत्यं वहन्ती ॥ १० ॥
देवकी ॥ उपसृत्य ॥^(५) जेठु अव्यउत्तो ।
वसुदेवः । देवकि । ऋर्धरात्रं खलु व-
र्तते । प्रसुसो मधुरायां सर्वो जनः । तस्माद्
यावन्न कश्चित् पश्यति^(६) तावद् बालं
गृहीत्वा पक्रामामि ।

देवकी ॥ (६) कहिं अव्यउत्तो इमं
राइस्सदि ।

वसुदेवः । देवकि । सत्यं ब्रवीषि ।
अहमपि न जाने । किन्तु^(७) एकच्छ्रवच्छायां
पृथिवीं समाज्ञापयति डुरात्मा कंसः ।
तत् क्षु नु खल्वयमायुष्मान् नेतव्यो भवि-
त्यति । अथवा यत्र दैवं विघास्यति^(८) तत्र
बालं गृहीत्वा पक्रामामि ।

देवकी ॥ (९) अव्यउत्ता । इच्छामि दा-
व रो सुदिदुङ् करुं ।

(५) जयलार्यपुत्रः । (६) क्षार्यपुत्र इमं नेष्यति ।
(७) क्षार्यपुत्र । इच्छामि तावदेनं सुदृष्टं कर्तुम् ।

वसुदेवः। ऋयि ऋतिपुत्र वत्सने ।
 किं दृष्टव्यः शशाङ्को ऽयं राहोर्वदनमराङ्गले ।
 तयाप्यस्य सुदृष्टस्य कंसो मृत्युर्भविष्यति ॥११॥
 देवकी। (३) सब्बहा ग भविस्सदि ।
 वसुदेवः। यद् भवत्याभिहितं तत्
 सर्वदैवतैरभिहितं भवतु । आनय ।
 देवकी। (४) गरहडु अच्युततो ।
 वसुदेवः। ॥ शृङ्गाला ॥ ऋहो गुरुलं
 बानस्य । साधु ।
 विन्द्यमन्दरसारो ऽयं वालः पद्मदनेचनः ।
 गर्भे तँया घृतः श्रीमानहो धैर्य हि योषितः ॥
 १२॥
 देवकि। प्रविश तमभ्यन्तरम् ।
 देवकी। (५) एसा गच्छामि मन्द्यामा ।
 ॥ निष्क्रान्ता ॥
 वसुदेवः। एषा देवकी ॥
 हृदयेनैह तवाङ्गैर्द्धिधामूलैव गच्छति ।
 यथा नभसि तोये च चन्द्रलेखा द्विधाकृता ॥
 हन्त प्रनिष्ठा देवकी । यावद्द्वयपि नग-
 रङ्गारं संश्रयामि ॥ एष भोः ॥
 १३॥

-
- (२) सर्वथा न भविष्यति । (६) शृङ्गालार्यपुत्रः ।
 (३) एषा गच्छामि मन्द्यामा ।

प्रथमसुतविनाशजातमन्य-

र्तुपतिभयाकुलितः प्रगृह्ण बालम् ।

तरिततरमिह प्रयामि मार्गे

गिरिमिव मन्दरमुद्धरन् भुजाभ्याम् ॥१४॥

॥ परिक्रम्य ॥ इदं नगरद्वारम् । यावत् प्रविशा-
मि । ॥ प्रविश्य ॥ अये प्रसुप्तो मधुरायां सर्वे
जनः । यावदपक्रामामि । ॥ परिक्रम्य ॥ निष्क्रा-
न्तोऽस्मि मधुरायाः । अहो बलवांश्चायमन्य-
कारः । सम्प्रति हि ।

लिप्यतीव तमोऽङ्गानि वर्षतीवाङ्गनं नभः ।

असत्युरुषसेवेव दृष्टिर्निष्फलतां गता ॥१५॥

अहो तमसः प्रभुत्वम् ।

अप्रकाशा इव दिशो घनीभूता इव द्रुमाः ।

मुनिविष्टस्य लोकस्य कृतो रूपविपर्ययः ॥१६॥

नाहं गन्तुं समर्थः । अये दीपिकालोकः । किञ्चु
रवलु दुरात्मा कंसो ममापक्रमणं ज्ञात्वा दी-
पिकाभिः परिवृतो मां ग्रहीतुमागतो भवेत् ।

भवतु । अहमस्य दर्पप्रशमनं करोमि ।

॥ सङ्गमुत्कोशायति ॥ ॥ निवृत्यावलोक्य ॥

अये न कञ्चिद् दृश्यते । आ ।

तमसा संबृते लोके मम मार्गमपश्यतः ।

कपक्रमंगतोस्तु कुपारेता प्रभा कृता ॥१७॥

8

एष मार्गः। यावदपक्रामामि। अये इयं भग-
वती यमुना कालवर्षसप्तूर्णा सन्निहिता।
आहो व्यर्थो मे परिश्रमः। किमिदानीं क-
रिष्ये। भवतु। दृष्टम्।

इमां नदीं ग्राहभुजङ्गं सङ्कल्पां
महोर्मिभालां मनसापि दुस्तराम्।
प्रवे भुजेनाशु^३ गतार्थविळावी
वहामि सिद्धिं यदि दैवतं स्थितम्॥८॥

॥ तथा कृत्वा सविस्मयम् ॥ हन्त द्विधा द्विनं
जलम्। इतः स्थितम्। इतः प्रधावति। दत्तो
मे भगवत्या मार्गः। यावदपक्रामामि। ॥ अ-
वतीर्य ॥ निष्क्रान्तोऽस्मि यमुनायाः। अये
हुङ्कारशब्द इव श्रूयते। व्यक्तं घोषसमी-
ये वर्ते मन्त्रभाग्यः। आ। अत्र च समीपघो-
षे मम वयस्यो नन्दगोपः प्रतिबसति। स
खलु मया कंसाजया निगलितः कशाभिह-
तश्च। यावत् प्रविशामि। अथवा रात्रौ व-
सुदेवः प्रविष्ट इति शङ्किता गोपालका
प्रविष्यन्ति। तस्मादिह न्यग्रोधपादपत्या-
धस्तात् प्रभातनेलां रजन्याः प्रतिपा-
त्यामि। भो भो न्यग्रोधदेवताः। यद्यवं
बालो लोकहितार्थे^४ कंसवधार्थे वृष्णिकुले

प्रसूतश्वेद्^१ घोषात् कश्चिदिहागच्छतु ।
न^२न^३ मम वयस्यो नन्दगोप एवागच्छ-
तु ।

॥ ततः प्रविशति दारिकां गृहीता नन्दगोपः ॥

नन्दगोपः । ॥ सशोकम् ॥ (a) दाकिए
दाकिए । किं दाखि खो गेहूङ्कपिण्ठं राँ छमि-
अ तदो नो उज्जिता राँ गच्छपि । षम्पदि-
हि महिषपद्यम्पादपदिष्ठं अहो बक्षिएं
अन्धकारं ।

दुदिग्निविश्वासु जोखा कर्ती वट्टइ गिमीकिआकाका ।
षम्पाउदप्पषुक्ता रीक्षिवषण जहा गोवी ॥१॥
अज्ञ हि अडुक्ते कम्हासां कुडुम्बिगीए जषो-
दाए पषूदा इलं दाकई तवपिण्ठगी

(a) दारिके दारिके । किमिदानीं नो गृहे^४ न
र^५ता ततो न उज्जिता नूनं गच्छसि । सम्प्र-
ति हि महिषशतसंपातसदशमहो बलवदन्पकारम् ।

दुर्दिनविनष्टज्योत्सा रात्रिवर्तते निमीलिताकारी ।

सम्पावृतप्रसुप्ता नीलनिवसना यथा गोपी ॥२॥

ऋद्य ल्यर्धरात्रे ५ स्माकं कुडुम्बिन्या यशो-
दया प्रसूतेयं^६ दारकी तपस्विनी चा-
तमात्रैवापगतप्राणा संवृत्ता । ओ ५ स्माकं

10

जादमत्ता एवं शोगदप्पाणा पंतुता । बुवे
अस्मारां घोषण्य उइदो इन्द्रयन्नो रामउ-
षु वो भविष्यदि । ता मा चु एं दुक्खं गो-
वजरोहि अगुच्छमारां ति मए एकाइणा
शिगङ्गुकुचक्करोणा इमं दाक्षिण्यं गरिहन्न
शिगदोहि । जषोदा वि तवष्णिरो गेव
जारादि दाक्षिओ वा दाक्षिला वा पषूद
ति मोहं गदा । दाक्षिए दाक्षिए ।

वसुदेवः । को तु खल्वयं रात्रौ पस्ति
देवयति । अस्मत्स्वल्पचारी खल्वयं तपस्वी ।

नन्दगोपः ॥ (a) किं दारिं सो गेह-
क्षणि र्ण किमिला तदो सो उज्जिल रां

घोषस्योचित इन्द्रयज्ञो नामोत्तावो भविष्य-
ति । तद् मा खल्वेतदुःखं गोपजनैरनुभूयमा-
नमिति मयैकाकिना निगड़गुरुचररोनेमां
दारिकां गृहीत्वा निर्गतोऽस्मि । यशोदा-
पि तपस्विनी नैव जानाति दारको वा
दारिका वा प्रसूत इति मोहं गता ।
दारिके दारिके ।

(a) किमिदानीं तो गृहे न रत्वा
ततो न उज्जित्वा नूनं गच्छसि ।

गच्छणि।

वसुदेवः। स्वरेण प्रत्यभिजानामि। मम
वयस्येन नन्दगोपेन भवितव्यम्। यावच्छू-
क्षापयामि। वयस्य नन्दगोप। इतस्तावत्

नन्दगोपः। ॥ सथयम् ॥ (a) ऋविहा को
दाशि मं षुडपुकुवेण विअ षक्योगेण रान्द-
गोव रान्दगोव ति मं षद्वावेदि। किञ्चु कवाक-
षो वा आडु पिषांको वा। ईदीपीए पदि-
भ्रमक्कअर्णीए मदक्किला दाक्किका मम हस्ते।
किञ्चु हु कक्किष्ण।

वसुदेवः। वयस्य नन्दगोप। ऋजम-
न्यशङ्कया। इतस्तावत्।

नन्दगोपः ॥ कर्णं दत्ता। सावधानम्॥
(b) ऋम्मो षक्योगेण भट्टा वषुदेवो ति जा-
णामि। जाव उवषप्पिष्ण। ऋहव तहि मम

(a) ऋविहा क इदानीं मां षुतपूर्वेण व स्वर-
योगेन नन्दगोप नन्दगोप इति मां शब्दपिण्यति।
किञ्चु राच्चसो वा। उत पिशाचो वा। ईदृ-
श्यां प्रतिभयरजन्यां मृता दारिका मम हस्ते।
किञ्चु खलु करिष्यामि। (b) ऋम्मो स्वरयोगेन
भर्ता वसुदेव इति जानामि। यावदुपस्थ्यामि।

12

किं कथ्यं । एदिगा कंषष्ठ कञ्चो वक्षरां षु-
गिक्ल अवक्ष्टो कषाहि ताक्लिअ शिक्लके-
हि वद्दो म्हि । ता रा गमिष्ठं । अहव
धिक्^१ खु मे शिषंजभावं । मम गुणप्रहष्ठं कि-
दं । डुखे दुखी^२ अदि । षुहे षुहिगो होदि ।
तह वि षुमकामि कामषाषरोग किदं
एक्लबन्धरां । जाव उवषप्पिष्ठं । इअं दा-
क्लई । किं कक्लिष्ठं ।^३ भोदु एवं दाव कक्लि-
ष्ठं ॥ उपसृत्यावलोक्य च । सविस्मयम् ॥ प्रभा-
दा कञ्चली । एषो भद्रा वषुदेवो दाक्ल-
कं गरिह्क्ल ठिंदो । ॥ उपसृत्य ॥ जेदु
भद्रा जेदु ।

अथवा तत्र मम किं कार्यम् । एतेन कं-
सस्य राज्ञो वचनं श्रुत्वापराह्वः कशाभिस्ता-
डुयित्वा निगडैर्बद्धो ऽस्मि । तत्र गमिष्यामि ।
अथवा धिक् खनु मे नृशंसभावम् । मम गुण-
सहस्रं कृतम् । दुःखे दुःखीयति । सुखे सुखी भवति ।
तथापि स्मरामि राजरासनेन कृतमेकबन्धनम् ।
यावद्युपसप्त्यामि । इयं दारीकी । किं करिष्या-
मि । भवन्तु एवं तावत् करिष्यामि ।— प्रभाता-
रजनी । एष भर्ता वसुदेवो दारकं गृहीता

वसुदेवः । वयस्य नन्दगोपः ॥५॥
प्रगवतीभ्यो गोभ्यः कुशलम् ।

नन्दगोपः । (a) आम भट्ठा कुषकं ।

वसुदेवः । अथ भवतः परिजन-
स्य कुशलम् ।

नन्दगोपः । (b) परिजनसमिति । आ-
म भट्ठा कुषकं ।

वसुदेवः । वयस्य किमिदानीं प्र-
च्छाद्यते ।

नन्दगोपः ॥६॥ भट्ठा । गात्रि किञ्चि ।

वसुदेवः । मय खलु प्राणैः शापितः
स्याद् । यदि सल्यं न कूयात् ।

नन्दगोपः । (c) का गई । षुण्ड ५-
ट्ठा । अज्ज अड्कते अम्हारां कुडुम्बिरीए
गाहि गाहि । तुम्हारां दाषीए जषोदाए प-
षूदा इलं दाक्कई तवब्बिरी जादमन्ना

स्थितः । — जयतु भर्ता जयतु ।

a) आम भर्तः कुशलम् । (d) परिजनमिति
आम भर्तः कुशलम् । (e) भर्तः । नास्ति किञ्चित् ।
(d) का गति । षृणोतु भर्ता । अद्यार्धरत्ने ५ स्माकं कुडुम्बिन्या
नहि नहि । युष्माकं दास्या यशोदया प्रसूतेयं

एवं ओम्यप्पाणा संवृत्ता । षुवे अम्हारां
घोषण्य उद्देश्ये इन्द्रयश्चो राम उर्ध्वं वो
भविष्यदि । ता मा खु एवं छक्षं गोव-
जगेहि अणुहृभ्यारां त्ति भए एकाइणा
शिगक्लुगुक्लुचक्लुरोग इमं दाक्षिण्यं गणित्य-
क्ल शिगदो म्हि । जषोदा वि तवष्णिली
रोवं जाणादि दाक्षिण्यो दाक्षिण्या वा प-
पुद त्ति मोहं गदा ।

वसुदेवः । हन्त भोः । न शक्यं नो-
कस्याधिष्ठानभूतं कृतान्तं वच्चयितुम् ।
वयस्य । काष्ठभूतं कलेवरं लज्यताम् ।

नन्दगोपः । (a) रा षक्लुरोमि भट्टा । रा
षक्लुरोमि ।

⁴ दारकी तपस्त्रिनी जातमात्रैवापगतप्राणा संवृत्ता ।
ष्वो ऽस्माकं घोषस्योचित इन्द्रयज्ञो नामोत्सवो
भविष्यति । तद या खल्वेतद दुःखं गोपजनैरनु-
भूयमानमिति मयैकाकिना निर्गुण्ड्युरुचरणेनेमां
दारिकां शृहीत्वा निर्गतो ऽस्मि । यथोदापि त-
पस्त्रिनी नैव जानाति दारको दारिका वा प्र-
सूत इति मोहं गता ।

(a) न शक्नोमि भर्तः । न शक्नोमि ।

वसुदेवः । ईदृशो लोकधर्मः । त्यज्यताम् ।
नन्दगोपः । (a) जं भट्टा आणवेदि । दा-
किर दाकिर । ॥ इति रोदिति ॥

वसुदेवः । वयस्य अलमलं सदितेन ।
उत्तिष्ठोत्तिष्ठ ।

नन्दगोपः । ॥ तथा कृत्वोपगम्य ॥
(b) जेदु भट्टा । इमिणा दाषजरोण किं कर्तव्यं ।

वसुदेवः । वयस्य । न तु लभयि जा-
नासि दुरात्मना कसेन मम पट पुत्रा नि-
धनमुपानीता इति ।

नन्दगोपः । (c) जाणामि भट्टा जाणामि ।
वसुदेवः । तत् सप्तमो यं दीर्घायुः ।
नास्ति मम पुत्रेषु भाग्यम् । तव भाग्या-
जीवितुं गृह्णताम् ।

नन्दगोपः । (d) भाणामि भट्टा भाणामि । ज-
दि कंषो काङ्गा पुणादि^१ वसुदेवष्ण दाक्षो रा-
द्यगोवष्ण हत्ये राष्ट्रो शिखितो त्ति । किं

(१) यद् भर्ताज्ञापयति । दास्ति दास्ति । (५) जयतु भर्ता ।
अनेन दासजनेन किं कर्तव्यम् । (६) जानामि भर्तः ।
जानामि । (७) बिभेमि भर्तः । बिभेमि । यदि कंसो
राजा शृणोति^१ वसुदेवस्य दारको नन्दगोपस्य

१६

बहुरा: गदं एव मे षीषं।

वसुदेवः ॥ अत्यगतम् ॥ हन्त विपत्रं कार्यम् । उक्तिज्ञाः खलु नृशंसाः । तदेवं कथया-मि ॥ प्रकाशम् ॥ वयस्य नन्दगोपः ॥

यद्यच्च भवतः किञ्चिन्मया पूर्वकृतं भवेत् ।

तस्य प्रत्युपकारस्य कालस्ते समुपागतः ॥२०॥

नन्दगोपः ॥ (७) किं किं पच्छावकाङ्क्षति ।

जदि कंसो वा होदु । कंषष्ण पिता उग्गेशो वा होदु । आरोडु भट्टा दाक्षां ।

वसुदेवः । वयस्य गृह्णताम् ।

नन्दगोपः ॥ (८) भट्टा । ऋचोक्तिस्तोऽस्मि ।
मदक्षिआ दाक्षिआ गहीदा । मुहुत्तमं पडि-वाळेडु भट्टा । जाव जमुराहकं गच्छ अ-चोक्तवं कठेमि ।

हस्ते न्यासो निजिप्त इति । किं बहुना । गतमेव मे शीर्षम् ।

(७) किं किं प्रत्युपकार इति । यदि कंसो वा भवतु । कंसस्य पितोग्नसेनो वा भवतु । आनयतु भर्ता दारकम् ।

(८) भर्तः । ऋचुच्चितोऽस्मि । मृता द्यरिका गृहीता । मुहूर्तकं प्रतिपानयतु भर्ता । यावद् यमुनाहूदं गला चुक्ता

वसुदेवः। वयस्य घोषवासात् प्र-
कृत्या शुचिरेव भवान् ।

नन्दगोपः। (८) तेरा हि अम्हारां घो-
षण्य उद्दं पञ्चला चोकरं कक्षेभि ।

वसुदेवः। को ऽत्र देषः। क्रियतां
शौचम् ।

नन्दगोपः। (९) जं भट्टा आणवेदि ।
॥ तथा कुर्वन् सविस्मयम् ॥ अच्छक्तीं अ-
च्छक्तीं भट्टा, अच्छक्तीं । पञ्चूणि मण-
माणष्ण धक्तरिं भिन्दिअ तुगप्पमाणा ष-
क्तिक्तधाका उट्ठिदा ।

वसुदेवः। बालस्यैव प्रभावः। क्रि-
यतां शौचम् ।

नन्दगोपः। (०) भट्टा तह । ॥ तथा
कृत्योपसृत्य ॥ भट्टा अआम्हि ।

करोमि ।

(१) तेन ह्यस्माकं घोषस्योचितां^२ पांसुना चु-
क्तां करोमि ।

(२) यद् भर्ताज्ञापयति ।— आश्वर्यमाश्वर्यं भर्तः ।
आश्वर्यम् । पांसून् मार्गमाणस्य धररिं भित्ता युग-
प्रमाणा सलिलधारोत्तिता । (०) भर्तः । तथा— भर्तः ।

18

वसुदेवः । गृह्णताम् ।

नन्दगोपः । (६) भट्टा । ऋदिकुञ्जका मे
बाहा मन्दकषदिषं बाक्त्रं गरिहदुं रा
षमत्या ।

वसुदेवः । ^{वयस्या} महाबलपराक्रमः खलु
भवान्

नन्दगोपः । (६) षुणाड भट्टा मम व-
क्तपक्तकमं । षन्दाकिअमारो वषमे षिङ्गं
गरिहन्न मोचेमि । पङ्कशिमग्गारि भरड-
षमडमारि आघटामि । ईदिषो दारि
अहं दाक्त्रं गरिहदुं ^२ रा षमत्यो म्हि ।

अयमस्मि ।

(६) भर्तः । अतिरुर्बलौ मे बाहु मन्दरसदृशं बालकं
ग्रहीतुं न समर्थो ।

६) शृणोतु भर्ता मम बलपराक्रमम् ।
सन्तार्थमारो वृषमे शृङ्ग गृहीला
मीचयामि । पङ्कनिममान् भाउशक-
ठकान् आघटयामि । ईदृश इदा-
नीमहं दारकं ग्रहीतुं न समर्थो
म्हि ।

॥ ततः प्रविशन्ति पञ्चायुधानि गरुडङ्ग ॥

गरुडः ।

अहं सुपर्णो गरुडो महाजवः
शाङ्कायुधस्यास्य रथो द्वंजल्ष ।
पुरा हि देवासुरविग्रहे षु
वहामि भो विष्णुबलेन विष्णुम् ॥२१॥

चक्रः ।

चक्रोऽस्मि कृष्णास्य करागशोभी
मध्याह्नसूर्यप्रतिमोग्रतेजाः ।
त्रिविक्रमे चामृतमन्थने च
मया हता दानवदैत्यसङ्घाः ॥२२॥

शाङ्कः ।

शाङ्कोऽस्मि विष्णुकरलभसुवृत्तमध्या
स्त्री विग्रहात् पुरुषवीर्यबलातिदर्पा ।
तस्यार्थमाहवसुखेषु मयारित्सङ्घाः
प्रभृष्टनागरथवाजिनराः प्रभम्भाः ॥२३॥

कौमोदकी ।

कौमोदकी नाम हरेगदाह-
माज्ञावशात् प्राक् सरयूं प्रमथ्य ।
मया हतानां युधि दानवानां
प्रकीर्तिं शोणितनिम्बगासु ॥२४॥

^१ शङ्खः ।

शङ्खोऽहमस्मि कीरोदाद् विष्णुना स्वयमुड्हतः ।
मम शब्देन नश्यन्ति युज्वे ते देवशब्दः ॥२५॥

नन्दकः ।

नन्दकोऽहं न मे कश्चित् सङ्गमेष्वपराङ्मुखः ।
गच्छामि सृतमात्रेण विष्णुना प्रभविष्णुना ॥
^{२६}

^२ चक्रः ।

चक्रशार्ङ्गदशङ्खनन्दका दैत्यमर्दनाः ।
वासुदेवस्य कार्यार्थं प्राप्नाः पारिषदा वयम् ॥
^{२७}

तस्मादागम्यताम् । वयमपि मनुष्यलो-
कमवतीर्णस्य भगवतो विष्णोर्बालचरि-
तमनुचरितुं गोपालकवेषप्रच्छन्ना घोष-
मेवावतरिष्यामः ।

सर्वे । तथास्तु । ॥विष्णुमुपस्थिताः ॥

वसुदेवः । वयस्य । बाल एव न-
मस्यताम् ।

नन्दगोपः । (a) भट्टा तह । क्लाअ-
दाकलँ । गामो दे गामो दे । ही । दी-
हकं होदि दूकलतां । गोब अत्ता लं शि-

a) भर्तः । तथा । राजदारका नमस्ते नमस्ते । ही ।

दीर्घं भवति कर्त्तव्यं । सौवात्मा तन्नि —

व्वाहेमि । गोपजराष्ण तुमं गरिहडुं को ब-
क्लपक्लमो ।

‘चक्रः । नमो भगवते नारायणाय ।
भगवन् महाविष्णो ॥
कार्यारथकार्यारथस्विनामराणं
लया भविष्यन्ति बलानि लोके ।
तस्माज्जनस्यास्य लघुत्वयोगात्
कुरु प्रसादं यदुवंशकेतो ॥२८॥
वसुदेवः । गृह्णताम् ।
नन्दगोपः । (८) जं भट्टा आरावेदि ।
॥गृह्णाति ॥

वसुदेवः । वयस्य प्रभाता रजनी ।
प्रतिनिवर्ततां भवान् ।
नन्दगोपः । (८) अच्छकीअं अच्छ-
कीअं भट्टा । अच्छकीअं । इमे बन्धरे
पडिदे ।

वसुदेवः । सर्वमेतत् कुमारस्य
प्रभावः । प्रतिनिवर्ततां भवान् ।

वोहयामि । गोपजनस्य लां श्रहीतुं को बल-
पराक्रमः । (८) यद् भर्ताज्ञापयति ।
(८) आश्चर्यमाश्चर्यं भर्तः । आश्चर्यम् । इमे बन्धने पतिते ।

नदगोपः । (१) जं भट्टा आरावेदि ।
 वसुदेवः । अथवा^२ एहि तावत्
 नन्दगोपः । (२) भट्टा^३ अमस्मि ।
 वसुदेवः ।

जाने नित्यं वत्सलं लां प्रकृत्या
 सेहो अस्मिन्नर्थ्यते रुठभावः ।
 अस्मिन् काले दण्डभूयिष्ठशेषं
 न्यस्तं बीजं रचितुं यादवानाम् ॥
 १॥

कुमारस्य किं करिष्यति भवान् ।

नन्दगोपः । (१) शुराङ्ग भट्टा । एकष्णिं
 गेहे गच्छिल रवीङ्ग पिबद्दि । अस्मिं गेहे
 गच्छिल दधिं भक्षद्दि^५ । अपक्षिं गेहे
 गच्छिल रावराणीदं गिळद्दि^६ । अस्मिं
 गेहे गच्छिल पाञ्चषं^७ मुञ्जद्दि^८ । इदक्षिं

- (१) यद्य भर्ता ज्ञापयति । (२) भर्तः । अयमस्मि ।
 (३) शृणोतु भर्ता । एकस्मिन् गेहे गत्वा
 क्षीरं पिबति । अन्यस्मिन् गेहे गत्वा
 दधि भक्षयति । अपरस्मिन् गेहे गत्वा
 नवनीतं गिलति । अन्यस्मिन् गेहे
 गत्वा पायसं भुङ्के । इतरस्मिन् गेहे

गे हे गच्छिअ तक्कघटं पळोअदि । किं
बहु रा । अम्हारां घोषस्य पदी होदि ।

वसुदेवः । एवमस्तु । प्रतिनिव-
र्ततां भवान् ।

नन्दगोपः । (a) त्रं भद्रा कासवेदि ।

॥ निष्कान्तः ॥

वसुदेवः । ननु निर्गतो नन्दगो-
पः । यवदहमपि मधुरामेव यास्यामि ।

॥ परिक्रम्य ॥ रुदितशब्द इव श्रूयते । किन्तु
खलु कंसभयात् प्रतिनिवृत्तो नन्दगोपः ।

॥ परिक्रम्य ॥ अये प्रत्यागतप्राणेयं दारिका ।
यावदिमां गृहीत्वा देवक्या हस्ते निजि-
प्य ठरालानं कंसं वच्चयामि । ॥ गृहीत्वा ॥

अहो उरुलमस्याः । एतदपि कुमारात् कि-
चिदन्तरं महद् भूतम् । यावदपक्रामामि ।

अये इयं भगवती यमुना तथैव स्थिता ।
यावदपक्रामामि । निष्कान्तो ऽस्मि य-
मुनायाः । एतच्चगरद्वारम् । तथैव प्र-

गत्वा तक्कघटं प्रलोकते । किं बहुना ।

अस्माकं घोषस्य पतिर्भवति ।

(a) यद् भर्ताचापयति ।

२४

सुप्नो मधुरायां सर्वे जनः । यावत् प्र-
विशामि ॥ प्रविश्य ॥ इदं खलु द्वा-
त्मनः कंसस्य गृहं ज्येष्ठाश्रितमिव दृश्य-
ते । इदमस्मदीयं गृहं श्रियारुढमिव
दृश्यते । यावदहमप्यन्तःपुरं प्रविश्य
देवकीं समाश्वासयामि । ईश्वराः स्व-
स्ति कुर्वन्तु ।

॥ निष्क्रान्तः ॥

प्रथमो ५ ङ्कः ।

अथ द्वितीयोऽङ्कः ।

॥ ततः प्रविशन्ति च रडालयुवतयः ॥

सर्वाः (a) आश्च भट्टा आश्च ।

अस्तारां कस्त्राणां तु ए सह विवाहो होडु ।

॥ ततः प्रविशन्ति राजा ॥

राजा । भोः । किन्तु खलिदम् ।

यन्मेदिनी प्रचलिता पतिताग्रहस्या

सन्तारनौरिव विकीर्णमहोर्मिमाला ।

दिव्यैः प्रधानगुणकर्मफलैर्निर्मितैः

किं वाग्रतो व्यसनमभ्युदयो तु तन्मे ॥१॥

सर्वाः (b) आश्च भट्टा आश्च । अस्ता-
रां कस्त्राणां तु ए सह विवाहो होडु ।

राजा ।

यस्मान्न रचिपुरुषाः प्रचरन्ति केचिद्

यस्मान्न दीपिकधराः प्रमदाश्वरन्ति ।

तस्मादिमा मम शृं समनुप्रविष्टा

नीलोत्तलाञ्जननिभा भयदाः षष्ठपाक्यः ॥२॥

सर्वाः । (c) आश्च भट्टा आश्च । अस्ता-
रां कस्त्राणां तु ए सह विवाहो होडु ।

(a, b, c) आगच्छ भर्तः । आगच्छ । अस्माकं कन्या-
कानां लवा सह विवाहो भवतु ।

26

राजा । अहो धृष्टः । रवल्लेताञ्चरडा-
लयुवतयः ॥२॥

क्रोधेन नश्यति सदा मम शत्रुपनः ।

सूर्यः शशी हृतवहश वथे स्थिता मे ।

यो हं यमस्य च यमो भयदो भयस्य
तं मापवादवचनैः परिधर्षयन्ति ॥३॥

सर्वाः । ॥आअच्छ भट्टा । आअच्छ ।

राजा । ओः । अप॒ध्वंसाः । कथं सहसैव
नष्टाः । यावदिदानीमन्यन्तरमेव प्रविशामि ।

॥ततः प्रविशति शापः ॥

शापः । हं क्षेदानीं प्रविशसि । इदं
रवलु मम गृहं संवृत्तम् ।

राजा ।

को हयं विनिष्पत्तति गर्भगृहं विगाह्य⁶

उल्कां प्रगृह्य सहसाञ्जनराशिवर्णः ।

भीमोग्रदं ध्रुवदनो ह्यहिपिङ्गलान्तः ।

क्रोधो महेश्वरमुखादिव गां प्रपन्नः ॥४॥

को भवान् ।

शापः । किं न जानीषे माम् । अहं
रवलु मधूकस्य चृष्टेः शापो वञ्चबाहुर्नाम ।

(a) ऋगच्छ भर्तः । ऋगच्छ ।

इमशानमध्यादहमागतो ५सि
 चराडालवेषेण विरूपचराडम् ।
 कपालमालातिविचित्रवेषः
 कंसस्य राज्ञो हृदयं प्रवेष्टुम् ॥५॥
 कंसः । असभ्यमर्थं प्रार्थयसि ।

सौवर्णकान्तरकन्दरकूटकुञ्जं
 मेरुं न कम्पयति वायसपत्रवातः ।
 द्वास्यो ५सि भोः समकरञ्जुभितोर्मिमालं
 पातुं य इच्छसि करञ्जलिना समुद्रम् ॥६॥
 शापः । काले ज्ञास्यसि ।
 राजा । हं कथं सहसैव नष्टः । या-
 वदहमपि शयनमुपगम्य नयनव्याचेपं
 करोमि । ॥ स्वपिति ॥

शापः । अये प्रसुप्तः । अलच्चिम स-
 लति कालरात्रि मंहानिके पिङ्गलाचि ।
 तदागम्यतम्यन्तरं प्रविशामः ।
 सर्वाः । (a) एवं होड ।

॥ प्रविश्य ॥

राजश्रीः । न खलु प्रवेष्टव्यम् ।
 शापः । का भवती ।
 श्रीः । किं मां न जानीषे । अहं
 खल्वस्य लक्ष्मीः ।

(a) एवं भवतु ।

शापः । एवम् । राजश्रीः । अपक्राम-
तु भवती । इदं सनु मम गृहं संवृत्तम् ।
श्रीः । हर्ष ।

लङ्कोपमं मम गृहं नविचिन्त्य मूढ
कस्याश्रयाद् विशसि मामवधूय रात्रौ ।
किं भाषितेन बहुना न च शक्यमेतद्
द्रष्टुं प्रवेष्टुमिह^३ ते ५४ मयाभिजुष्टम् ॥७॥
शापः । भगवति पद्मालये । अप-
क्रामतु^४ किल कंसशरीरात् । विष्णुराज्ञापयति ।
श्रीः । कथं विष्णुराज्ञापयतीति भोः
कष्टम् ।

न चाहं चिरसंवासात् ल्यकुं शक्नोमि पार्थिवम्
बलवान् गुणसङ्ग्राहो दृढं तपति मामयम् ॥८॥
भवतु । अनर्तिक्रमणीया विष्णोराजा । त-
स्मादहमपि विष्णुसकाशमेव यास्यामि ।
॥ निष्क्रान्ता ॥

शापः । अपक्रान्ता राजश्रीः । हन्ते-
दानीमिदमस्माकमावासः संवृत्तः । कल-
च्चि सलति कालरात्रि महानिदेष पिङ्गला-
त्रि । अभ्यन्तरं प्रविश्य सजातिसदृशी क्री-
डा क्रियताम् ।

सर्वाः । अजप्पहृदि अवणीद-

धर्मचारितो होहि । (a)

शापः ।

परिष्वजामि गाढं लां नित्याधर्मपरायणम् ।

प्राप्नोमि मुनिशापस्त्वामविराचाशमेष्यसि ॥१॥

॥ अन्ताहितः ॥

॥ प्रविश्य ॥

प्रतिहारी । (c) जेड भट्टा ।

राजा । ह ।

प्रतिहारी । (c) भट्टा । यशोधरा खु अहं ।

राजा । यशोधरे । किं लया मातङ्गी-
जनप्रवेशो न दृष्टः ।

प्रतिहारी । (d) हं मादङ्गिजगो¹ ति ।
सिंचं भट्टिपादमूले वत्तमाणस्स एव त्र-
णस्स इहूप्पवेशो उळ्कहो । किं पुण माद-
ङ्गिजगास्स ।

(a) अयप्रभृत्यपनीतधर्मचारितो भव ।

(b) जयतु भर्ता ।

(c) भर्तः । यशोधरा खल्वहम् ।

(d) हं मातङ्गिजन इति । नित्यं भर्तुपादमूले व-
र्तमानस्यैव जनस्यै हूपवेशो उर्लभः ।
किं पुनर्मातङ्गिजनस्य ।

राजा । किं स्वप्नो तु मयानुभूतः ।
यशोधरे गच्छ । बालाकिः काञ्चुकीयः प्र-
वेश्यताम् ।

प्रतिहारि । (a) जं भद्रा आरावेदि ।
॥ निष्कान्ता । ततः प्रविशन्ति काञ्चुकीयः ॥

काञ्चुकीयः । जयतु महाराजः ।
राजा । आर्य बालाके । प्रष्टव्यौ
सांवत्सरिकपुरोहितौ १ अद्य रात्रौ वातो-
ङ्गामभूमिकम्पोळ्कापाता दैवतप्रमदाञ्च
प्रतिभासिताः किमर्थमिति ।

काञ्चुकीयः । [यदा ज्ञापयति महा-
राजः । ॥ निष्कम्य प्रविश्य ॥ जयतु]
महाराजः । सांवत्सरिकपुरोहितौ विज्ञा-
पयतः ।

राजा । किमिति ।

काञ्चुकीयः । शूयताम् ।

भूतं नभस्त्वनिवासि नरेन्द्र नित्यं
कार्यान्तरेण नरलोकमिह प्रपन्नम् ।
आकाशदुन्दुभिरवैः समहीप्रकम्पै-
स्तस्यैष जन्मनि विशेषकरो विकारः ॥१०॥

(a) यद् भर्ताज्ञापयति ।

राजा ।

कस्मिञ्चाते सशैलेन्द्रा कम्पितेयं वसुन्धरा ।

ज्ञायतां कस्य पुत्रेति किं वा जन्मप्रयोजनम् ॥
११॥

इति ।

काञ्छुकीयः । यदाज्ञापयति महा-
राजः । ॥ निष्कम्य प्रविश्य ॥ जयतु म-
हाराजः । [भैष्ण्या देवक्या दारिका
प्रसूता ।

राजा । अपि सत्यम् ।

काञ्छुकीयः । महाराज ।] अनु-
तं नाभिहितपूर्वं मया । भैवतो भृत्यव-
र्गपरिवृताया धाच्या हस्ते दृष्टा सा ।

राजा । अथवा ब्राह्मणवचनमन्त-
तमपि सत्यं पश्यामि । गच्छ । वसु-
देवस्तावदाहयताम् ।

काञ्छुकीयः । यदाज्ञापयति महारा-
जः । ॥ निष्कान्तः ॥

राजा । धर्मशीलः सत्यवादी
वसुदेवः । अथ तु मम समीपे शृ-
तं न ब्रवीति । भवतु । श्रोण्या-
मस्तावत् ।

॥ ततः प्रविशति वसुदेवः ॥

वसुदेवः ।

पलां सुतानां समुपेत्य नाशं
वहन्निदं शोककृशं शरीरम् ।
आहूयमानो उक्तरोन राजा
गच्छाम्यहं मृत्य इवास्ततन्तः ॥१२॥

भोः । एवं विधा लोकवृत्तिः ।

स्मरतापि भयं राजा भयं न स्मरतापि वा।
उभाभ्यामपि गन्तव्यो भयादप्यभयादपि ॥१३॥
॥उपसूत्य ॥ शौरसेनीमातः । आस्यते ।

राजा । यादवीमातः । आस्यताम् ।

वसुदेवः । बाढम् । ॥उपविश्य ॥

शौरसेनीमातः । किमर्थं वयमाहूताः ।

राजा । यादवीमातः । प्रसूतवती
किल देवकी ।

वसुदेवः । अथ किम् । प्रसूतवती ।

राजा । किं प्रसूतम् ।

वसुदेवः । ॥आत्मगतम् ॥ मयापि
नामानृतं वक्तव्यं भविष्यति । अथ वा
कुमाररक्षणार्थमनृतमपि सत्यं पश्या-
मि । किमिदानीं करिष्ये । भवतु । दृ-
ष्टम् । ॥प्रकाशम् ॥ दारिका प्र-
सूता तया ।

राजा ।

दारिका वा कुमारो वा हन्तवः सर्वथा मया ।
दैवं पुरुषकारेण वच्चयिष्याम्यहं ध्रुवम् ॥१४॥

॥ प्रविश्य ॥

प्रतिहारी । (a) जेठु भट्टा । अस्मां
भट्टिणी विज्ञवेदि^१ दारिन्म^२ ति बाळ^३ ति
अ करीअडु किळ महाराएण अणुक्कोसो ।

वसुदेवः । शौरसेनीमातः । क्रिय-
तां तपस्त्विन्या देवक्या वाक्यम् । दारिका-
मु स्तीरामधिकतरः स्नेहो भवति ।

राजा । किं भवान् स्मरति समयम् ।
मधूकस्य अ॒षेः शापं श्रुला मे समयस्तदा ।
देवक्या धारितान् गर्भान् दास्यामीति ल्या कृतः ॥
14॥

वसुदेवः ।

समय इति । एष न व्याहरामि ।

प्रतिहारी । (b) भट्टा । किं ति अस्मां
भट्टिणीए णिवेदिदव्यं ।

राजा । यशोधरे । उच्यतां देवक्याः^४

(a) जयतु भर्ता । अस्माकं भट्टिणी विज्ञापयति^५
दारिकेति बालेति च क्रियतां किळ महारा-
जेनानुक्रोशः । (b) भर्तः । किमित्यस्माकं भट्टिणै

न युक्तमिदानीं निर्बन्धमभिधातुम् । अन्यत्
प्रियतरं करिष्यामीति ।

प्रतिहारी । (a) जं भट्टा आशवेदि ।
राजा । यशोधरे । एवं क्रियताम् ।
प्रतिहारी । (c) सुहं प्रविसदु किल
भट्टा ।

वसुदेवः । विविक्तमिच्छता मया-
पि नाम परापत्यं निधनमुपनेतव्यं भवति ।
किञ्चु खलु कुमारमेवानीय प्रयच्छामि ।
अथवा ।

दारिकेयं मृता पूर्वं पुनरेव समुत्थिता ।
ब्रह्म बालस्य महात्म्यान्वैषा वधमवाप्यर्थति ॥१६॥
यावदहमपि देवकीं समाश्वासयामि । ॥ निष्कान्तः ॥
राजा । यशोधरे । प्रवेश्यतां सा दारिका ।
प्रतिहारी । (d) जं भट्टा आशवेदि ।
॥ निष्कान्ता । ततः प्रविशति दारिकां श्वीत्वा
घात्री रक्तिपुरुषाङ्ग ॥
सर्वे । (e) सर्णिङ्गं सर्णिङ्गं अन्या ।

निवेदयितव्यम् ।

(a) (c) यद् भर्ताज्ञापयति ॥ (c) सुहं प्रविशतु किल भर्ता ।
(d) शनैः शनैरार्या । इदं मध्यमद्वारम् ।

इदं मञ्जमदुवाळं । पविसदु अव्या ।
 धात्री ॥ (a) प्रविश्य ॥ जेदु भट्टा । इं
 दारिका अहे हि चिरपदुदि रक्षिदा ।
 राजा । अहो राजदर्शनीयेयं दारिका ।
 मयापि नाम स्त्रीवधः कर्तव्यो भवति ।
 धात्री ॥ (b) सरिङ्गं सरिङ्गं भट्टा ।
 राजा । इयं कंसशिला । यावत् सा-
 हसभनुष्ठास्यामि ।
 अयं हि सप्तमो गर्भ ऋषिशापबलोत्थितः ।
 अस्मिन् नाशं गते गर्भे मम शान्तिर्भविष्यति ॥१७॥
 ॥ गृहीत्वा प्रहृत्य ॥ अये ।
 एकांशपतितो भूमावेकांशाद् दिवमुच्चतः ।
 मां निहन्तुमिहेऽनुतः करैः शस्त्रसमुच्छवनैः ॥१८॥
 अये । इयमिदानीं
 तीचणाग्रं शूलमालम्ब्य रौरवेष्ठा गृभते ।
 विनाशकाले सम्प्राप्ते कालरात्रिरिवोत्थिता ॥१९॥
 ॥ ततः प्रविशति कौत्यायनी सप-
 रिवारा ॥

प्रविशत्वार्था ।

(a) जयतु भर्ता । इयं दारिकास्माभिष्ठिरात्मभृ-
 ति रक्षिता । (b) शनैः शनैर्भर्तः ।

कार्त्यायनी ।

शुभं निशुभं महिषं च हत्वा
हत्वा सुरानां हतशत्रुपत्तान् ।
अहं प्रसूता वसुदेववंशे
कार्त्यायनी कंसकुलजयाय ॥२०॥

कुरुडोदरः ।

कुरुडोदरो इमजितो रणचरडकर्मा
देव्याः प्रसूतिजनितो ग्रमहानिनादः ।
शीघ्रं प्रयामि गगनादवनीं विशालां
दृष्टान् जिधांसुरसुरानतिवीर्यदर्पान् ॥२१॥

शूलः ।

शूलो इस्मि भूतमिह भूमितले प्रपत्तो
देव्याः प्रसादजनितो ज्वलचारुवेषः ।
कंसं निहत्य समरे परिकर्षयामि
तं पादपं जलनिधेरिव कार्त्तिकेयः ॥२२॥

नीलः ।

अहं हि नीलः कलहस्य कर्ता
सङ्गामशूरो नपराढ्मुरवश
निहन्मि कंसं युधि दुर्विनीतं
क्रौञ्चं यथा शक्तिघरः प्रकृष्टः ॥२३॥

मनोजवः ।

मनोजवो मारुतं तुल्यवेगो

देव्यास्तु कार्यार्थमिहोपयातः ।
 करोमि सङ्गामशिरःसु दैत्यान्
 वह्निर्ननानां निलयं यथैव ॥२४॥

कार्त्यायनी । कुरुडोदर शङ्कुकर्णा

महानील मनोजव तदागम्यताम् । भग-
 वतो विष्णोर्बलचरितमनुभवितुं गोपा-
 लकवेषप्रच्छन्ना घोषमेवावतरिष्यामः ।
 सर्वे । यदाज्ञापयति भगवती ।

॥ निष्कान्ता सपरिवारा कार्त्यायनी ॥

राजा । अये प्रभाता रजनी ।
 अतः प्रविश्य शान्त्यर्थं शान्तिकर्मीचितं गृह्णा
 करोमि विपुलां शान्तिं मम शान्तिर्भविष्यति ॥

२५॥

॥ निष्कान्ताः सर्वे ॥

द्वितीयो शङ्कः ।

अथ तृतीयो इङ्कः ।

॥ ततः प्रविशति वृद्धगोपालकः ॥

वृद्धगोपालकः । (a) भो मेघदिस
 खु वृषभादिस खु कुम्भदिस खु धोष-
 दिस खु पकाके हैं पकाके हैं गोधरां ।
 एदे अस्थि वृन्दावणे पकामं पारीं
 पादूरां दुम्भाक्षं कर्कता आमन्ति ।
 एषो गोवृषभजूहादो शिक्षमिन्न पक्षिध-
 द्विद वन्मीलमूलो मुनज्जे हि कुवसेहि
 रीकुप्पक्षदामेहि षिङ्कगेहि विक्ष-

(a) भो मेघदत्त खंलु वृषभदत्त खंलु कुम्भदत्त
 खंलु धोषदत्त खंलु प्रकालयत प्रकालयत
 गोधनम् । एते "इस्मिन् वृन्दावने प्रका-
 मं पानीयं पीत्वा दुम्भारवं कुर्वत्त आया-
 न्ति । एष गोवृषभयूथाविष्कम्यं परि-
 धाइत वन्मीकमूलो मुनज्जैः कुवर्णैनी-
 लोत्यल दामभिः शृङ्गलग्नैरिव वृषभः
 शोभते । अन्यो उप्येष वृषभ उच्छ्रुत-

वषमो षोभदि । अस्यो वि एषो वषमो उ-
प्पिंदप्पषांकिदपुच्छो शिकुच्चिदजाणु-
षषी^५ व धवलाङ्गो अग्नविषारोहि महिं
उक्तिवक्तो विष षोभदि । जाव दाणि
दामनं यद्वेष्मि । ऋके दामकः भक्त-
वदीओ^६ पुट्टके ओदाकिन्न षहवच्छाओ^{१०}
तुवं पि आकच्छ ।

॥ ततः प्रविशति दामकः ॥

दामकः । (a) अहो महतं तिरा-
जाकं पामिणो रान्दगोवप्य । पुदजणारा-
दिणादो आकहिङ्ग आहिअदकं आरा-
न्दुब्बुदं वडुदि^७ । भोटु । इह चिट्ठु

- प्रसारितपुच्छो निकुच्चितजानुः शशीव
धवलाङ्गो अविषाणाभ्यां महीमुत्तिपन्नि-
व शोभते । यावदिदानीं दामकं शब्दा-
प्यामि । अरे दामकः भगवतीः सु^{१३}ष्ठले
त्रवतार्य सहवत्सास्त्वमप्यागच्छ ।

(a) अहो महत् तुराजालं स्वमि-
नो नन्दगोपत्य । सुतजननदिनादास्या-
धिकतरमानन्दाङ्गुतं वर्धते । भवतु । इह
तिष्ठतु गोधनं^{१४} यावन्मातुलमुपस्थि-

गोधरां जाव मादुकं उवषप्पिष्यं ।
 ॥ उपसृत्य ॥ मादुकं वन्दामि ।
 वृद्धगोपालकः ॥ (a) षन्ती होदु प-
 न्ती होदु अम्हारां गोधराष्य च ।
 दामकः ॥ (b) मादुक । जदप्पहु-
 दि गान्दगोववुतो³ पषुदो तदप्पहुदि
 अम्हारां गोधरां वजिदकीअं पंवुतं । तं
 पव्वारां गोवजरारां पीदी बहुदि¹ ।
 असं च । खादे खादे मूकाणि । सुफ-
 काणि गुम्मे गुम्मे ॥⁹ मइ जत्तअं एव
 दुड्डुदि । खीकं तत्तअं गेज्जहदि ।

मि । मातुल वन्दे ।

- (a) शान्तिर्भवतु शान्तिर्भवत्वस्माकं गोधनस्य च ।
 (b) मातुल । यदाप्रभृति नन्दगोपपुत्रः
 प्रसूतः । तदाप्रभृत्यस्माकं गोधनं व-
 र्जितरोगं संवृत्तम् । "तत्सर्वेषां गो-
 पजनानां प्रीतिर्वर्धते । अन्यच्च ।
 खाते खाते मूलानि । सुफलानि
 गुल्मे गुल्मे ॥" मयि (मया:) या-
 वदेव दुह्यते । चीरं तावद्
 गृह्यते ।

वृद्धगोपालकः। (८) अस्मं च इदं
अच्छक्तिं सं। दषकं तपसूदे रान्दगोवु-
वुते पूर्दणा राम दासवी विषषम्पूर्कि-
दत्यरा रान्दगोवीए कूवं गरिहङ्ग आङ-
दा। तदो ताए दाकङ्ग गरिहङ्ग तस्य मु-
हे थरां पक्षिवत्तं। तदो तं विजाणिङ्ग
दुवी पाडिदासि थरासि। या वि दासांवी
भविग्र ततो एव मुदा। तदो माषमते
रान्दगोववुते षअडो राम दासवो षअ-
डवेषं गरिहङ्ग आङदो। तं पि जाणिङ्ग
एकपादप्रहारेण चुस्मीकिदो षो.वि दासवो

(९) अन्यज्ञेदमाञ्चर्यम्। दशरात्रप्रसूते नन्द-
गोपपुत्रे पूतना नाम दानवी विषसम्पूर्ण-
तस्तना नन्दगोप्या रूपं श्वीत्वागता। त-
तस्तया दारकं श्वीता तस्य मुखे स्तनः
प्रक्षिप्तः। ततस्तां विज्ञाय द्विधा पाटि-
तौ स्तनौ। सापि दानवी भूत्वा तत एव
मृता। ततो मासमात्रे नन्दगोपपुत्रे शक-
टो नाम दानवः शकटवेषं श्वीत्वागतः।
तमपि ज्ञालैकपादप्रहारेण चूर्णीकृतः सो
पि दानवो भूत्वा तत एव मृतः। ततो

१२

भावन्न ततो एव मुदो । तदो माषपक्किवृ-
ते रान्दगोववुत्ते एकज्ञि गेहे गच्छिअ रवि-
कं पिबदि^१ । अस्तज्ञि गेहे गच्छिअ दधिं
भकवदि^२ । एकज्ञि गेहे गच्छिअ रावरीदं
गिक्कदि^३ । अस्तज्ञि गेहे गच्छिअ पान्नषं^४
भुञ्जदि^५ । अपर्क्कज्ञि गेहे गच्छिअ तक्कघ-
टं पकोन्नदि^६ । तदो कुट्टाहि गोवन्नुवदी-
हि रान्दगोवीए उत्तं । तदो कुट्टाए रान्द-
गोवीए दामं गरिहअ तस्य मञ्जे बन्धि-
अ षेषं उक्कहके बङ्गं^७ । तदो तं पि उ-
क्कहकं आघटन्नतं^८ पेक्खिवअ जमकञ्जुरो^९
राम दाशावे शिक्खिततं^{१०} । तदो दुवे एकीभूदे ।

मासपरिवृत्ते^{११} नन्दगोपपुत्रे । एकस्मिन् गेहे ग-
त्वा चीरं पिबति^{१२} । अन्यस्मिन् गेहे गत्वा दधि भन्न-
यति^{१३} । एकस्मिन् गेहे गत्वा नवनीतं गिल्लति^{१४} ।
अन्यस्मिन् गेहे गत्वा पायसं भुङ्गे^{१५} । अपरस्मिन्
गेहे गत्वा तक्कघटं प्रलोकते^{१६} । ततो रुषभि-
र्गेपयुवतिभिर्नन्दगोप्यै उक्तम्^{१७} । ततो रुषया
नन्दगोप्या दाम इहीत्वा तस्य मध्ये बछ्ना शे-
षमुलूरवने बछ्नम्^{१८} । ततस्तदप्युलूखलमाघट-
यत् प्रेत्य यमलार्जुनयोर्नाम दानवयोर्निति-

तेषं अन्नाकेरा गच्छन्तेरा रान्दगोववुत्तेरा
 आयदृअन्तेरा षमूकविडवं चुसीकिदे ते वि-
 दाशवे भविअ ततो एव्व मुदे^१ । तदो गो-
 वजसोहि उत्तं^२ महाबकपकमो अजाप्यदुदि
 भद्रिदामोदको राम होडु ति । तदो आहाव-
 राप्यहावरामते रान्दगोववुत्ते पकम्बो राम
 दाशवे रान्दगोववेषं^३ गरिहअ आअदो । तदो
 षड्किषरां करडे शिक्षिविल गच्छन्तं तं
 विजासिअ भद्रिणा षड्किषरोरा तप्प दाश-
 वष्ण शीषे मुष्टिप्पहां^४ किदो । तेरा पैहा-
 क्लेरा उक्षिवत्तचुम्बू षो वि दाशवे भविअ

प्रम् । ततो छावेकीभूतौ । तयोरन्नारेरा गच्छता न-
 न्दगोपपुत्रेराघट्यता समूलविटपं चूर्णिकृतौ ता-
 वयि दानवौ भूत्वा तत एव मृतौ । ततो गोपत्र-
 नैरुत्तं^५ महाबलपराक्रमो द्यप्रभृति भर्तृदामोदरो
 नाम भवत्तिति । तत आधावनप्रधावनमात्रे
 नन्दगोपपुत्रे प्रलम्बो नाम दानवो नन्दगोपवेषं
 गृहीत्वागतः । ततः सङ्कर्षरां करडे निक्षिप्य ग-
 च्छन्तं तं विज्ञाय भर्त्रा सङ्कर्षरोन तस्य दा-
 नवस्य शीर्षे मुष्टिप्रहारः कृतः । तेन प्रहरे-
 णोत्तिप्रचक्षुः सो ऽपि दानवो भूत्वा तत

ततो एव मुद्ये । गोवजसेहि पक्षिवुदो ता-
क्लकारि गरिहृदुं ताकवरां गदो । तहिं ता-
कवरो धेरुओ णाम दाणवो गद्भवेषं^२ गरिहृ
आब्रदो । तदो तं पि जासिङ्ग भट्टिदामोद-
केण तस्य वामपादं गरिहृ उक्तिविअ
पादिदारि ताळफक्तारि । षो वि दाणवो
भविअ ततो एव मुदो । तदो केषी णाम
दाणवो तुकङ्गवेषं^३ गरिहृ आब्रदो । तदो
तं पि जासिङ्ग भट्टिदामोदकेण तस्य मुरे
कोण्को दिस्मो । तदो तेण डुनी^४ पाठि-
दो तुकङ्गो । षो वि दाणवो भविअ ततो

एव मृतः । गोपजनैः परिवृतस्तालफलानि ग्र-
हीतुं तालवनं गतः । तत्र तालवने धेनुको
नाम दानवो गर्दभवेषं शृहीत्वागतः । तत-
स्तमपि ज्ञात्वा भर्तुदामोदरेण तस्य वामपा-
दं शृहीत्वोत्तिष्य पातितानि तालफलानि ।
सो ऽपि दानवो भूत्वा तत एव मृतः । ततः
केशी नाम दानवस्तुरङ्गवेषं शृहीत्वागतः ।
ततस्तमपि ज्ञात्वा भर्तुदामोदरेण तस्य मुखे
कूर्परो दत्तः । ततस्तेन छिधा पाठितस्तु-
रङ्गः । सो ऽपि दानवो भूत्वा तत एव

एवं मुदो । एदाशि असाशि ^२ कम्माशि
किदाशि भट्टिदामोदरेण ।

दामकः । (a) मादुक । षष्ठ्यं दाव वि-
हुदु । अज भट्टिदामोदको इमण्डि ^३ वृन्दावरे
गोवकस आहि षह हूळीष अं राम ^४ पकी-
किंडुं आभच्छदि ।

वृद्धगोपालकः । (b) तेण हि षष्ठेदि
गोवजरेहि षह भट्टिदामोदकष्य हूळीष अं
पेक्षवम्ह ।

दामकः । (c) जं मादुलो आसवेदि ।

॥ निष्क्रान्तौ ॥

प्रवेशकः ।

मृतः । एतान्यन्यानि ^५ कर्माशि कृतानि भर्तृदामो-
दरेण ।

(a) मातुल । सर्वं तावत् तिष्ठतु । अय भर्तृदामोदरो
अस्मिन् वृन्दावने गोपकन्यकाभिः सह हूळीश-
कं नाम प्रक्रीडितुमागच्छति ।

(b) तेन हि सर्वैर्गोपजनैः सह भर्तृदामोदर-
स्य हूळीशकं प्रेक्षामहै ।

(c) यद् मातुल आज्ञापयति ।

॥ प्रविश्य ॥

वृद्धगोपालकः ।

(a) अनुदितमते सूर्ये परामह षष्ठादकेण शीर्षेण
सिद्धं जगन्मादूरां गोरारां अमिदपुस्तारां ॥१॥
अहो अस्तारां पक्षरारां अमिद्वि । आठोव-
षज्ञाओ पडहृकुवेषाओ वाहकिदुं ग-
च्छामो^५ अस्तामं गोवकसमाओ । घोषसुन्द-
कि वरामाके चन्द्रक्षेत्रे मिअकित । आमच्छ-
ह आमच्छह षिर्षं ।

॥ ततः प्रविशन्ति सर्वाः ॥

सर्वाः । (b) मादुक वन्दामो ।

वृद्धगोपालकः । (c) दाकिना । एषो
भट्टा दामोदको गोक्षनीकं परडकेण भट्टिणा

(a) अनुदितमते सूर्ये परामत सर्वादरेण शीर्षेण ।

नित्यं जगन्मावृणां गवाममृतपूर्णानाम् ॥२॥
अहो अस्त्वाकं पक्षरानां समृद्धिः । आठोपस-
ज्ञाः पटहृपवेषा व्याहर्तुं गच्छामो^६ स्ता-
कं गोपकन्यकाः । घोषसुन्दरि वनमाले च-
न्द्ररेवे मृगान्जि । आगच्छतागच्छत शीघ्रम् ।

(b) मातल वन्दामहे ।

(c) दारिकाः । एष भर्ता द्यामोदरो^७ गोक्षीर-

पङ्किषरेण पह गोवाळएहि अ पँडि-
तुदो युहाशिक्षितो^३ षिंहो विज इदो
एवं आभच्छदि ।

॥ ततः प्रविशति गोपजनपरिवृतो
दामोदरः सङ्कर्षणञ्च ॥

दामोदरः । ॥ सविस्मयम् ॥ अहो
प्रकृत्या रमणीयानां गोपकन्यकानां वेषग्रह-
णविशेषः ।

एताः प्रफुल्लकमलोत्पलवल्लनेत्रा
गोपाङ्गनाः कनकचम्पकपुष्पगौराः ।
नानाविरागवसना मधुरप्रलापाः
क्रीडन्ति वन्यकुसुमाकुलकेशहस्ताः ॥२॥
सङ्कर्षणः । एते गोपदारकाः समा-
गताः ।

रक्तवेंसुकडिलिडिमैः प्रमुदिताः केचिन्दन्तः
स्थिताः
केवित् पङ्कजपत्रनेत्रवदनाः क्रीडन्ति ना-
नाविधम् ।

पारडरेण भर्ता सङ्कर्षणेन सह गोपालकै-
ष विवृतो^३ युहानिक्षिप्तः सिंह इवे-
त एवागच्छति ।

घोषे जागरिता॑ उरुप्रमुदिता॒ दुम्भार॑-

शब्दाकुले

वृन्दाररयगते॒ समप्रमुदिता॑ गायन्ति॑
केचित् स्थिताः॥३॥

वृद्धगोपालकः। (a) आम भट्टा॑ प-
वा॑ षस्त्रा॑ आबदा॑।

दामकः। (b) जेदु॑ भट्टा॑।

सङ्कर्षणः। दामक। सर्वे॑ गोपदार-
काः॑ समागताः।

दामकः। (c) आम भट्टा॑ षवे॑ ष-
स्त्रा॑ आबदा॑।

दामोदरः। घोषसुन्दरि॑ वनमाले॑
चन्द्ररेखे॑ मृगाच्चि॑। घोषवासस्यानुरूपे॑
यं हलीशकतृतं बन्ध॑ उपयुज्यताम्।

सर्वाः। (d) जं॑ भट्टा॑ आरावेदि॑।

सङ्कर्षणः। दामक॑ मेघनाद॑। वा-
दन्तामातोद्यानि॑।

उभौ। (e) भट्टा॑ तह॑।

(a) आम भर्तः। सर्वे॑ सत्रस्त्रा॑ आगताः।

(b) जयतु॑ भर्ता॑। (c) = (a)

(d) यद॑ भर्ताज्ञापयति॑। (e) भर्तः। तथा॑।

वृद्धगोपालकः । (a) भट्टा 'तुम्हे हळी-
षं पकीकङ्ग है । अहं एत्य किं कर्केमि ।
दामोदरः । फेन्नको भवान् ननु ।
वृद्धगोपालकः । (b) भट्टा 'तह ।

॥ सर्वे नृत्यन्ति ॥

वृद्धगोपालकः । (c) ही ही शुद्ध
गाइदं । शुद्ध वाइदं । शुद्ध राच्चिदं । जाव
अहं वि राच्चेमि । पकिष्यन्तो खु अहं ।

॥ प्रविश्य ॥

गोपालकः । (d) हा हा भट्टा अब-
कमडु इमादो देषादो ।

दामोदरः । दामक । किमसि सम्प्रा-
न्तः ।

गोपालकः । (e) एषो अकिञ्चुवजभो

(a) भर्तः । यूयं हळीशकं प्रक्रीडय । अहमत्र किं
करोमि । (b) भर्तः । तथा ।

(c) ही ही सुषु गीतम् । सुषु वादितम् ।
सुषु नर्तितम् । यावदहमपि नृत्यामि । प-
रिष्मान्तः सत्त्वहम् ।

(d) हा हा भर्ता अपक्रामत्वस्माद् देशात् ।

(e) एषो ऋष्टवृषभो नाम दानवः

गाम दासो पिरडीकिदण्डादर्क्खो मूमि-
दकं सुकुपुडेहि दक्तनो जल्ल घोषो मेघकु
वो ति षड्क्षिदो जादो ।

दामोदरः । एवं प्राप्तो अरिष्ठभः ।
इमा नो गोपदारिका दारकांश गृहीतैतत्
पर्वतशिखरमाल्ल्य उरात्मनो मम च युख्वि-
शेषं पश्यत्वार्थः । अहमस्य दर्पप्रशमनं क-
रोमि ।

॥ सङ्कर्षरास्तैः सह निष्कान्तः ॥

दामोदरः । एष एष उरात्मारिष्ठभः ।

कृता सुर्मूमितलं प्रभिन्नं
शृङ्गंश कूलानि समान्तिपञ्च ।
भयार्तगोपैः प्रसन्नीच्यमाणो
नदन् समाधावति गोवृषेन्द्रः ॥४॥

॥ ततः प्रविशत्यरिष्ठभः ॥

अरिष्ठभः । एष भोः

६ शृङ्गाग्रकोटि किरणैः खमिवालिशंश

शत्रोर्वधार्थमुपगम्य वृषस्य रूपम् ।

पिरडीकृत निर्धातरूपो मूमितलं सु-
रपुटैर्दलन् यस्य घोषो मेघरव
इति षड्क्षितो जातः ।

वृन्दावने सललितं प्रतिगर्जमान-

माकम्य शत्रुमहमय सुरं चरामि ॥५॥

दुङ्गारशब्देन ममेह धोषे

सवन्ति गर्भा वनिताजनस्य ।

सुराग्रपातौर्लिंसि तार्घचन्द्रा

प्रकम्पते सदुमकानना भूः ॥६॥

क तु खलु गतो नन्दगोपपुत्रः । भो नन्द-
गोपपुत्र । कासि ।

दामोदरः । भो गोवृषाधम । इत
इतः । एष स्थितो स्मि ।

अरिष्टर्षभः । ॥ दृष्टा ॥ अहो ।

सारवान् रवन्यं बालो यो मां दृष्टा महाबलम् ।

उग्ररूपं महानादं नैव भीतो न विस्मितः ॥७॥

दामोदरः ।

किमेतद भो भयं नाम भवतो ऽय मया मुतम् ।

भीतानामभयं दातुं समुत्पन्नो महीतले ॥८॥

अरिष्टर्षभः । भोः । बालस्त्वम् । अतः
खलु भयं न जानासि ।

दामोदरः । भो गोवृषाधम । किं बा-
ल इति मां प्रधर्षयसि ।

किं दृष्टः कृष्णसर्पेण बालेन न निहन्यते ।

बालेन हि पुरा क्रौञ्चः स्फन्देन निधनं गतः ॥९॥

[अरिष्टर्षभः ।] 'मवितव्यम् ।

[दामोदरः ।]

अपीदं शृणु मूर्खं त्वं कठिनोपलसच्चयः ।
किं न पञ्चवमात्रेण शैलो वज्रेण पातितः ॥१०॥

अरिष्टर्षभः । भो नन्दगोपयुत्र । किं व्य-
वसितम् ।

दामोदरः । त्वां निधनमुपनेतुम् ।

अरिष्टर्षभः । समर्थो भवान् ।

दामोदरः । कः संशयः ।

अरिष्टर्षभः । तेन हि गृह्यतां स्व-
जातिसदृशं प्रहरणम् ।

दामोदरः । प्रहरणमिति । हं भोः ।

गिरितटकठिनांसावेव बाहू ममैतौ

प्रहरणमपरं तु त्वादृशां दुर्बलानाम् ।

अथ मम भुजदराङ्कः पीड्यमानश्च शीघ्रं
यदि न पतसि भूमौ नास्मि दामोदरो

हम् ॥११॥

अरिष्टर्षभः । तेन हि प्रवर्ततां
युज्जम् ।

दामोदरः । भो गोवृषाधम् । यदि ते
शक्तिरस्ति । मां पादेनैकेन स्थितं स्थानात्
कम्पय ।

अरिष्टर्षभः । को उन संशयः ।

॥ तथा कर्तुं चेष्टयित्वा मूर्द्धितः पतति ॥

दामोदरः । भो गोवृष्टं समाश्वसिहि
समाश्वसिहि । अनेन वीर्येण भवान् गर्वितः ।

अरिष्टर्षभः । ॥ आश्वस्य आत्मगतम् ॥

अहो दुष्प्रसद्यो उयं बालः ।

रुद्रो वायं भवेच्छक्रो विष्णुर्वापि स्वयं भवेत् ।

अमिथ्या रखु मे तर्कः स एव पुरुषोत्तमः ॥१२॥

आः ।

यत्र यत्र वयं जातास्तत्र तत्र निलोकधृत ।

दानवानां वधार्थाय संवृत्तो मधुसूदनः ॥१३॥

भवतु । विष्णुना हतस्याप्यक्षयो लोको^३
मे भविष्यति । तस्माद् युद्धं करिष्यामि ।

॥ प्रकाशम् ॥ भो नन्दगोपपुत्रं पुनर-
पि जातो मे दर्पः ।

दामोदरः । हम् । तिष्ठ तिष्ठे-
दानीम् ।

किं गर्जसे भुजगतो मम गोवृषेन्द्र

पातप्रवृद्ध इव वार्षिककालमेघः ।

एहि निष्पामि धरणीतलमभ्युपेहि

वजाहतस्तट इवाज्ञनपर्वतस्य ॥१४॥

॥ तथा कृत्वा ॥ एष एष दुरात्मारिष्टर्षभः ।

विस्तरधिरधाराक्षिनासास्यनेत्रं
 चलितकुदवालः प्रस्फुरत्पादकर्णीः ।
 निपतति विगतात्मा भूतले वज्रभिन्नो
 गिरिरिव शिखराग्रैगोवृषो धनवेन्द्रः ॥१५॥
 ॥ प्रविश्य ॥

दामकः । (१) जेठु भट्टा । एषो भट्टा
 षड्किषणो पञ्चदादो जमुखाहके काकिषो
 नाम भहाखाओ उट्टिदो ति षुर्गिंश्च तं पडि-
 गङ्गो । वाकेहि वाकेहि भट्टा षड्किषणं ।

दामोदरः । कालियो नाम मयापि श्रूयते
 सदर्पः पन्नगपतिः । भवत्वहमस्य दर्पप्रशमनं
 करोमि ।

गोब्राह्मणादयस्तेन सुत्रूष्टन्ते किल प्रजाः ।
 अद्यप्रभृति शान्तात्मा निष्प्रभः स भविष्यति ॥
 १६॥

॥निष्क्रान्तौ ॥

तृतीयो ५ङ्कः ।

(१) जयतु भर्ता । एष भर्ता सङ्कर्षणः पर्व-
 ताद् यमुनाहूदे कालियो नाम भहानाग
 उत्थित इति श्रुत्वा तं प्रतिगतः । वार-
 य वारय भर्तः सङ्कर्षणम् ।

ग्रथ चतुर्थोऽङ्कः ।

॥ ततः प्रविशति दामोदरः ॥

दामोदरः ।

एता मत्तचकोरशावृनयनाः प्रोद्धिलकम्-
स्तनाः

कान्ताः प्रस्फुरितधरोषु कचयो विस्त्रस्त-
केशस्तजः ।

सम्भ्रान्ता गलितोत्तरीयवसनास्त्रा-
साकुलव्याहृता-

स्त्रस्ता मामनुयान्ति पन्नगपतिं दृष्टैव
गोपाङ्गनाः ॥ १ ॥

॥ ततः प्रविशन्ति गोपकन्यकाः ॥

सर्वाः । (a) मा खु मा खु भट्टा ।

एदं जङ्कासम्बं पविसिद्धुं । एसो खु दु-
ठु महोळशकुकावासो ।

(a) मा खलु मा खलु भर्तः । एतं जला-
शयं प्रवेष्टुम् । एष खलु डृष्टमहोर-
गकुलावासः ।

दामोदरः । न सलु न सलु वि-
षादः कार्यः । पश्यन्तु भवत्यः ।

निष्पत्तिव्यालयूथं भयचकितकरित्रा-
तविप्रेतिताम्बो -

गम्भीरं स्त्रिघनीरं हृदमुदधिनिभं ज्ञो-
भयन् सम्प्रविश्य ।

गोपीभिः शङ्कः ताभिः प्रियहितवचनैः
पेशलैर्वा र्यमाणः

कालिन्दीवासरतं भुजगमतिवलं का-
लियं धर्षयामि ॥१॥

सर्वाः । (a) भट्टा सङ्कङ्किसण वा-
केहि वाकेहि भट्टिदायोदकं ।

॥ प्रविश्य ॥

सङ्कङ्किसणः । अलमलं भष्टविषा-
दाभ्याम् । दर्शितो उनुरागः । पश्यन्तु भ-
वत्यः ।

विषदहनशिखाभिर्यन्मुखात् प्रोद्रताभिः
कपिशितमशिवाभिष्वक्रवालं दिशानाम् ।
सरभस्तमभियान्तं कृष्णमालद्य शङ्की

(a) भर्तः सङ्कङ्किसण वारय वारय भर्तु-
दामोदरम् ।

नमयति शिरसान्तर्मरडलं चरडनामः ॥३॥

सर्वाः । (१) हं भृद्दामोदको वि ता-
दिसो एव ।

दामोदरः । सर्वप्रजाहितार्थं द्रुतत-
रं नागं मे वशं करोमि । ॥ इति इदं
प्रविष्टः ॥

सर्वाः । (२) हा हा धूमो उढियो ।

दामोदरः । अहो हृदस्य गाम्भीर्यम् ।
इह हि ॥

सितेतरामुग्नुकूलकानि ॥
द्रुतेन्द्रनीलप्रतिमानवीचिम् ।
इमामहं कालियधूमधूमां
सान्तर्विषाणिं यमुनां करोमि ॥४॥

॥ निष्क्रान्तः ॥

॥ ततः प्रविशति वृद्धगोपालकः ॥

वृद्धगोपालकः । (३) हा भद्रा । एषो
कल्पआहि वाकिन्मारो जमुणाहकं प-

(१) हं भृद्दामोदरो ऽपि तादृश एव ।

(२) हा हा धूम उत्थितः ।

(३) हा भर्तः । एष कन्यकाभिर्वार्यमारो
यमुनाहृदं प्रविष्टः । मा खलु मा खलु

विद्धो । मा सु मा सु षाहसं ककिअ प-
विषिदुँ । एत्य वग्धा वक्ताहा हत्यिरो
पालीअं पिबिअ तहिं तहिं एव विमङ्गु
लि । कहं रा दिष्पदि । किं दासिं कक्ते
मि । ^३होदु । इमं दाव कुम्भवकाहं आकु-
हिअ शिन्जाआमि ॥ आरह्यावलोक्य ॥
हा हा धूमो उढिदो ।

सङ्कर्षणः । पंशयन्तु भवत्यः ।

दामोदरो ऽयं परिगृह्य नागं
विज्ञोभ्य तोयं च समूलमस्य ।
भोगे स्थितो नीलभुजङ्गमस्य
मेघे स्थितः शङ्ख इवावभाति ॥ ५ ॥

वृद्धगोपालकः । (१) ही ही षाहु भ-
दा षाहु ।

साहसं कृता प्रवेष्टुम् । अत्र व्याघ्रा वरा-
हा हस्तिनः पानीयं पीता तत्र तत्रैव
विभ्रियन्तं । कथं न दृश्यते । किमि-
दानीं करोमि । भवतु । इमं तावत्
कुम्भपलाशमारह्य निर्ध्यायामि । — हा
हा धूम उत्थितः ।

(१) ही ही साधु भर्तः । साधु ।

॥ ततः प्रविशति कालियं शहीता दामो-
दरः ।

दामोदरः । एष भोः

निर्भृत्य कालियमहं परिविष्टुरन्तं
मूर्धाच्छितैकचरणात्तलबाहुकेतुः ।
भोगे विषोल्ब्रह्मफणस्य महोरगस्य
हङ्गीशकं सललितं इचिरं वहामि ॥६॥

सर्वाः । (२) अऽक्षृतीं भद्रां अऽच्छ-
क्षीङ्गं । काक्षिअस्त्वं पञ्च फणाणि अङ्कम-
त्तो ह००क्षीर्सं यक्षीकृदि ।

दामोदरः । यावदहमपि पुण्यास्य-
यचिनोमि ।

कालियः । आः ।

लोकालोकमहीघरेण मुवनाभोगं यथा
मन्दरं

रौलं शर्वधनुर्गुणेन फणिना यद्वच्च
यादोनिधौ ।

स्थूलारणडलहस्तिहस्तकठिनो भोगेन
संवेष्टितं

(१) शाश्वर्यं भर्तः । शाश्वर्यम् । कालियस्य पञ्च फणा-
नाक्रामन् हङ्गीशकं प्रकीडति ।

लामेष विदशाधिवासमधुना सम्प्रेष-
यामि चरात् ॥ ७॥

वृद्धगोपालकः । (a) हा हा मद्या । ए-
षो भट्टिदामोदर्को पुण्डाणुकाकेहि पदे-
हि आआकृवन्तं विश जमुणा हकं महा-
णाङ्गं पादेण पर्किंघटृअन्तो पुण्डाणि
अवइणोदि । ॥ अवतीर्य ॥ षाहु मद्या
षाहु । फळेहि फळेहि । अहं वि ष-
हाङ्गो होमि । अहो भाआमि मद्या भा-
आमि । जाव इमं बुतन्तं रान्दगोव-
ण्ण णिवेदेमि । ॥ निष्क्रान्तः ॥

दामोदरः ।

विघ्नस्तमीनमकराद् यमुनाहृदान्ताद्

(a) हा हा भर्तः । एष भर्तुदामोदरः पुण्डाणुकारा-
म्यां पदाभ्यामाकारवन्तमिव यमुनाहृदं महा-
नांगं पातेन परिघटृयन् पुण्डाणय पचिनो-
ति ।— साधु भर्तः । साधु । फालय फा-
लय । अहमपि सहायो भवामि । अहो
बिभेमि भर्तः । बिभेमि । यावदिमं वृ-
त्तान्तं नन्दगोपाय निवेदयामि ।

दपोच्छयेण महता दृढ़मुच्छ्रसन्ताम् ।
आशीविषं कलुषमायतवृत्तभोग—
मेष प्रसह्य सहसा भुवि विच्चिपामि ॥८॥

कालियः । एष भोः

रोषेण धूमायति यस्य देह—
स्तेनैव दाहं पृथिवी प्रयाति ।
ज्वालावलीभिः प्रदहामि सोऽहं
इतन्तु लोकाः समरङ्गणास्त्वाम् ॥
९॥

दामोदरः । कालिय । यदि ते श-
क्तिरस्ति । दद्यतां भैरवो मुत्रः ।

कालियः । हहह ।

चतुःसागरपर्यन्तां ससप्तकुलपर्वताम् ।
दहेयं पृथिवीं कृत्वां किं मुत्रं न द-
हामि ते ॥१०॥

हं तिष्ठदानीम् । एष त्वां भस्मीकरोमि ।
॥ विषान्मिं मुच्चति ॥

दामोदरः । हन्त दर्शितं ते वीर्यम् ।

कालियः । प्रसीदतु प्रसीदतु भग-
वान् नारायणः ।

दामोदरः । अनेन वीर्येण भवान्
गर्वितः ।

कालियः । प्रसीदतु भगवान् ।

गोवर्धनोद्धरणमप्रतिमप्रभावं
बाहुं सुरेश तव मन्द्रतुल्यसारम् ।
का शतिरस्ति मम दग्धुमिमं सुवीर्यं
यं संश्रितास्तिभुवनेश्वर सर्वलोकाः ॥११॥

भगवन् । अज्ञानादर्तकान्तवान् । सान्तः-
पुरः शरणागतो ऽस्मि ।

दामोदरः । कालिय । किमर्थमिदा-
नी यमुनाहृदं प्रविष्टो ऽस्मि ।

कालियः । भगवतो वरवाहनाद ग-
रुडाद भीतो ऽहमिह प्रविष्टो ऽस्मि । त-
दिच्छामि गरुडादभयं भगवत्प्रसादात् ।

दामोदरः । भवतु भवतु ।

मम पादेन नागेन्द्र विह्रितं तव मूर्धनि ।

सुपर्ण एव द्वैदमभयं ते प्रदास्यति ॥१२॥

कालियः । अनुगृहीतो ऽस्मि ।

दामोदरः । प्रविशतु भवान् ।

कालियः । यदाज्ञापयति भगवान्
नारायणः ।

दामोदरः । अथवा एहि तावत् ।

कालियः । भगवन् । अयमस्मि ।

दामोदरः । अद्यप्रभृति गोक्राह्मण-

पुरोगासु सर्वप्रजास्तप्रमादः कर्तव्यः ।

कालियः । भगवन् । मद्विषद्विषितमि-
दं जलम् । तदिदानीमेव विषं संहत्य
यमुनाहृदान्निष्कामामि ।

दामोदरः । प्रतिनिवर्ततां भवान् ।

कालियः । यदाच्छापयति भगवान्
नारायणः । ॥ सपरिजनो निष्कान्तः ॥

दामोदरः । यावदहमपि हृदाद्
शृहीतानि पुष्पाणि गोपकन्यकाभ्यः प्रय-
च्छामि ।

सर्वाः । (३) एसो भट्टा अम्हारां हि-
अआरान्दं कळ्नन्तो अवसदसळीको इदो
एव आअच्छदि । जेठु भट्टा ।

सङ्कर्षणः । दिष्या गोब्रास्तरणहि-
तं कृतम् ।

दामोदरः । शृहन्तां पुष्पाणि ।

सर्वाः । (४) भट्टा । एदाणि ^{अम्हे-}
हि अणवइदपुञ्चाणि पुष्पाणि अपका-

(a) एष भर्तास्माकं हृदयानन्दं कुर्वन् अत्त-
तशरीर इत एवागच्छति । जयतु भर्ता ।

(b) भर्तः । एतान्यस्माभिरनवचितपूर्वाणि पु-

64

मिद्याग्नि चन्द्रादित्यकिंरणैहि अपकिंम-
द्विदाग्नि । भाआमो भट्टा ।

दामोदरः । पूर्वे दृष्टभया वित्र-
स्तास्तपस्विन्यः । न भेतव्यं न भेतव्यम् ।
इदानीं खलु मत्करस्पर्शनात् सौभाव-
मुपगतानि शृण्णताम् ।

सर्वाः । (a) जं भट्टा आरावेदि ।
॥ प्रविश्य ॥

भटः । भो गोपालकं कं गतो न-
न्दगोपपुत्रः ।

गोपालकः । (b) एषो भट्टा काळिं
राम महारामं पर्किंपीडिअ गोवकस-
आहि पर्किंवृदो ठिंदो ।

भटः । ॥ उपगम्य ॥ भो नन्दगो-
पपुत्रं अनुगतार्थनामच्येयस्य महा-

ष्यारथपरामृष्टानि चन्द्रादित्यकिररौर-
परिमर्दितानि । बिभीमो भर्तः ।

(a) यद्य भर्ता ज्ञापयति ।

(b) एष भर्ता कालियं नाम महाना-
गं पर्पीडिग्ग गोपकन्यकाभिः परि-
वृतः स्थितः ।

65

राजस्योग्मेनस्य पुत्रः कंसराजो भवन्त-
माज्ञापयति ।

दामोदरः । कथमाज्ञापयतीति ।

भटः । मधुरायां धनुर्महो नाम
महोत्सवो भविष्यति । तमनुभवितुं सप-
रिजनाभ्यां भवज्ञ्यामागन्तव्यमिति ।

दामोदरः । आर्य । अयं ननु देव-
रहस्यकालः ।

सङ्कर्षणः । शीघ्रमिदानीं गमिष्या-
वः ।

दामोदरः । बाढम् । प्रथमः कल्पः ।
एष भोः ।

प्रभृष्टरत्नमकुटं परिकीर्णकेशं
विच्छिन्नहरपतिताङ्गं दलम्बनसूत्रम् ।
आकृष्य कंसमहमद्य इट्ठं निहन्मि
नागं मृगेन्द्र इव पूर्वकृतावलेपम् ॥१३॥

॥ निष्कान्ताः सर्वे ॥

चतुर्थो उङ्कः ।

अथ पञ्चमो इङ्गः ।

॥ ततः प्रविशति राजा ॥

राजा ।

श्रुत्वा ब्रजे विपुलविक्रमवीर्यसत्त्वं
दामोदरं सह बलेन समाचरन्तम् ।
आदिश्य कार्मुकमहं तमिहोपनीय
मल्लेन रङ्गतमद्य तु धातयामि ॥ १ ॥
धुवसेन धुवसेन ।

॥ प्रविश्य ॥

भटः । जयतु महाराजः ।
राजा । धुवसेन । किमागतो नदगो-
पपुत्रः ।

भटः । श्रोतुभर्ति महाराजः ।
प्रविशत्रेव दामोदरः सप्ताङ्गर्षणो गोपज-
नपरिवृतो रजकेभ्यो वस्त्रारयाच्छिद्य ए-
हीतवानिति श्रुत्वा महामात्रेणोत्पला-
पीडो नाम गन्धहस्ती सञ्चोदितस्तम-
भिघातयितुम् । ततः ।
तमापतन्तं सहसा समीक्ष्य

स भीतगोपालकवृन्दमध्ये ।
 बालो बलेनाद्रिनिमं गतेन्दं
 दतं समाकृष्य जघान शीघ्रम् ॥२॥
 राजां । कथं जघानेति । गच्छ । मू-
 यो ज्ञायतां वृत्तान्तः ।

भटः । यदाज्ञापयति महाराजः ।
 ॥ निष्क्रम्य प्रविश्य ॥ जयतु महाराजः ।
 एष इदानीं नन्दगोपपुत्र उत्सवाधिका-
 रोच्छ्रितद्वजपताकमवसक्तमाल्यदामा-
 लङ्कृतमुत्थापितागुरुधूपसमाकुलं राज-
 महापथं प्रविश्य राजकुलद्वारे गन्धसमु-
 द्ग्रावसक्तहस्तां मदनिकां नाम कुञ्जिकां
 दृष्टा तस्या हस्ताद् गन्धमादाय स्वगा-
 त्रमनुलिप्य तैनैव हस्तेन कुञ्जस्य
 देहस्यानुमार्जनेन विगतकुञ्जभावां तां
 कृत्वा मालाकारापरोम्यः पुष्पारया हृत्या-
 वबध्य घनुशालाभिमुखो गतः ।

राजा । किन्तु खलु तेन व्यवसि-
 तम् । तेन हि शीघ्रं गच्छ । मूयो ज्ञाय-
 तां वृत्तान्तः ।

भटः । यदाज्ञापयति महाराजः ।
 ॥ निष्क्रम्य प्रविश्य ॥ जयतु महाराजः ।

68

घनुः शाला रक्षकेरा सिंहवलेन वार्यमारा-
स्तं कर्णभूले प्रहृत्य हत्वा घनुः समादा-
य द्विस्वरङ्गं कृत्वा साम्प्रतमुपस्थानाभि-
मुखो गतः । स हि^१

आपीडदामशिखिन्हविचिन्तवेषः

पीताम्बरः सजलतोयदराशिवर्णः ।

अभ्येति रोषपरिवृत्तविशालनेत्रो

रामेरा सार्धमिह मृत्युरिवावतीर्णः ॥३॥

राजा । सावेगमिव मे हृदयम् । ग-
च्छ । यथानिर्दिष्टौ चाणूरमुष्टिकौ प्रवै-
शय । वृष्णिकुमाराणां सन्नाहमाज्ञापय ।
भटः । यदाज्ञापयति भहारातः ।

॥ निष्क्रान्तः ॥

राजा । यावदहमपि प्रासादमा-
रुह्य चाणूरमुष्टिकयोर्युद्धं पश्यामि ।
॥ आरुह्य ॥ मधुकरिके । विघाट्यतां द्वा-
रम् ।

प्रतिहारी । (a) जं भद्रा भाणवेदि ।

॥ राजा प्रविश्योपवि-
शति । ततः प्रविशतञ्चाणूरमुष्टिकौ ॥

(a) यद् भर्ता ज्ञाप्यति ।

चाणूरः । (५)

एसो म्हि चुङ्गसज्जो मत्तो हत्थी¹ व दप्प-
सम्पुर्सो ।
भञ्जेमि अज्ज बाळं दामोदकं कङ्ग-
मञ्जङ्गम्भि ॥४॥

मुष्टिकः । (६)

कोहमयमुट्ठि हत्थो णामेण अ मुट्ठिओ
कुट्ठो ।

पादेमि अज्ज कामं गिरिवक्कूटं
जहा वज्जो ॥५॥

भटः । एष महाराजः । उपसर्वेतां
भवन्तौ ।

उभै ॥ उपेत्य ॥ (७) जेदु भट्टा ।
राजा । चाणूरमुष्टिकौ । सर्वप्रयत्ने-
न युवाम्यामानृगयं कर्तव्यम् । ५
उभै । (८) सुणादु भट्टा । आड्हि-

(५) एषो इसि चुङ्गसज्जो मत्तो हस्तीव दर्पसमूर्धः ।
भनज्यद्य बालं दामोदरं रङ्गमध्ये ॥

(६) लोहमयमुष्टिहस्तो नाम्ना च मुष्टिको रुष्टः ।
पातयाम्यद्य रामं गिरिवक्कूटं यथा वज्रः ॥

(७) जयतु भर्ता । (८) सृणोतु भर्ता ।

१०

दुक्कक्षन्थारावन्धप्रहारेहि त्रुष्णिविसे-
सोहि सिद्धिं गच्छामो । हं पैवरदुभदा ।
राजा । बाढमेवं क्रियताम् । द्वुव-
सेन प्रवेश्येतां गोपदारकी ।

भटः । यदाज्ञापयति महाराजः ।
॥ निष्कान्तः । ततः प्रविशतो दामोदरसङ्कर्ष-
णौ द्वुवसेनेन सह ॥

दामोदरः । आर्य ।

मर्त्येषु जन्म विफलं मम तानि घोषे
कमालि चाद्य नगरे धृतये न तावत् ।
यावन्न कंसहतकं युधि पातयिला
जन्मान्तरासुरमहं परिकर्षयामि ॥ ६ ॥

सङ्कर्षणः ।

प्रविश्य रङ्गं कृतलोहमुष्टिं
तं मुष्टिना मुष्टिकमद्य रूष्टम् ।
हत्ता चरिष्याम्यनिलप्रचरणः
प्रलम्बमम्भोदमिवान्तरिक्षे ॥ ७ ॥

भटः । एष महाराजः । उपसर्पेतां
भवन्तौ ।

अर्धेन्दुकरसन्धानवन्धप्रहारैर्युद्धविरोधैः सि-
द्धिं गच्छामः । हं प्रेक्षतां भर्ता ।

उर्मी । आः कस्य महाराजः । ॥
भटः । सर्वस्य जगतो इस्माकं च ।
दामोदरः । अद्यप्रभृति न भविष्यति ।
भटः । जयतु महाराजः । एतौ तौ ।
राजा । ॥ विलोक्य ॥ अयं स
दामोदरः । अहो ।

श्रीमान् मदान्धगजधीरविलासगामी
इयामः स्थिरांसभुत्रपीतविकृष्टवक्त्राः ।
पूर्वं श्रुतानि चरितानि न चित्रमस्य
लोकन्त्रयं हि परिवर्तयितुं समर्थः ॥८॥
अयं तु ललितगम्भीराकृतिः पूर्वजो इस्य
राम इति श्रूयते ।

अभिनवकमलामलायतादः
शशिनिभमूर्तिरुदारनीलवासाः ।
रजतपरिघवृत्तदीर्घबाहु-
अलदसितोत्पलपत्रचित्रमानः ॥९॥
दामोदरः । आर्य । एतावेवावा-
भ्यां युद्धसनद्वाविति मन्ये ।
सङ्कर्षणः । भवितव्यम् ।
राजा । ध्रुवसेन प्रवर्ततां युद्धम् ।
भटः । यदाज्ञाययति महाराजः ।
॥ मालां चिपति ॥

१२

मल्लौ । (a) अङ्गो वादेहं वादेहं
सङ्घंपटहाणि ।

चारांरः । (c) एहि दामोदकः अज्ञ
मे भुत्रजुअकेहि सिद्धिं गच्छ ।
दामोदरः ।

प्राप्तो इस्मि तिष्ठ मम वेगमिमं स-
हस्त

मुष्टिकः । (c) ए ए काम । अज्ञ
मे मुष्टिपिष्टुगत्तगळिदं कुहिकपडक-
मज्जो जीविदं उञ्जसि ।

सङ्घर्षणः ।

त्वामद्य मुष्टिक यमाय निवेदयामि।
॥ सर्वे नियुज्ञं कुर्वन्ति ॥

दामोदरः । ॥ चारांरं निहत्य ॥

भग्नास्थिरेष निहतो

(a) अङ्गो वादयत वादयत सङ्घंपटहान् ।

(c) एहि दामोदरः अद्य मे भुत्रयुगलेन
सिद्धिं गच्छ ।

(c) ए ए राम । अद्य मे मुष्टिपिष्ट-
गात्रगलितस्थिरपटलं मज्जो जी-
वितमुञ्जसि ।

सङ्करणः ।

निहंतो मयापि

दामोदरः ।

कंसासुरं च यमलोकमहं नयामि ॥१०॥

॥ प्रासादमारुद्धि कंसं शिरसि निश्चित्ता पातयि-
त्वा ॥ एष एष दुरात्मा कंसः ।

विस्तीर्णलोहितमुखः परिवृत्तनेत्रो
भग्नांसकरणकठिजानुकरोरजड्बः ।

विच्छिन्नहारपतिताङ्गदलम्बसूत्रो
वक्रस्त्रभग्नशिखरः पतितो यथादि:

॥११॥

॥ नेपथ्ये ॥

हा हा महाराजः ।

॥ पुनर्नेपथ्ये ॥

भो भो वृष्णियोधाः । अनावृष्टिशिवक-
हृदिक पृथुक सोमदत्ताक्षुरप्रमुखाः । अयं
खलु भर्त्पिराडनिष्कयस्य कालः । शी-
घ्रमागच्छन्तु भवन्तः ।

दामोदरः । आर्य! संवार्यतां सै-
न्यम् ।

सङ्करणः । अयमयं वारयामि ।
इततुरुगरथेभग्नान्तयोधोऽनादं

74

विलसदमलखङ्गप्रासशत्यृष्टिकुन्तम् ।
 पवनबलविकीर्णं फेनजालोर्मिमालं
 जलनिधिमिर्वं दोम्यां चोभयाम्येष सै-
 न्यम् ॥ १२ ॥

॥ ततः प्रविशति वसुदेवः ॥

वसुदेवः । भो भो मधुरावासिनः ।
 अलमलं साहसेन ।

ज्येष्ठो ऽयं मम तनयस्तु रौहिण्यो

देवक्यास्तानयमिमं च किं न वित्य ।

^२संरम्यं ल्यजत किमायुधैष्वं कार्यं
 कंसार्थं स्वयमिह विष्णुराजगाम ॥ १३ ॥

सङ्कर्षणः ॥ विलोक्य ॥ अये ता-
 तः । तात । सङ्कर्षणो ऽहमभिवादये ।

दामोदरः । तात । दामोदरो ऽह-
 मभिवादये ।

वसुदेवः । अन्नयविजयिनौ भ-
 वेतां भवन्तौ । सत्यत्रजन्मफलमद्य प्राप्त-
 वानस्मि ।

उभौ । अनुगृहीतौ स्वः ।

वसुदेवः । को ऽत्र ।

॥ प्रविश्य ॥

भटः । जयलार्यपुत्रः ।

वसुदेवः । अपविद्यन्तां कलेवरार्णि ।

भटः । यदाज्ञापयत्यार्थपुत्रः ।

गोपालकाः सर्वे । (a) ही ही गोवा-
कआरां कंजां संवृत्तां ।

वसुदेवः । को इत्र ।

भटः । जयत्यार्थपुत्रः ।

वसुदेवः । गच्छ । शीघ्रं दामो-
दरस्यादेशादनावृष्टिमाज्ञापय⁴ महाराज-
मुग्रसेनमपनीय निगलान्तिर्वृत्ताभिषेकं
कृत्वा प्रवेशयेति ।

भटः । यदाज्ञापयत्यार्थपुत्रः ।

॥ निष्कान्तः ॥

वसुदेवः । अये ।

नदन्ति सुरत्तूर्यार्णि वृष्टिः पतति कौसुमी ।

कंसान्तकस्य पूजार्थं प्रायो देवाः समाग-
ताः ॥१४॥

॥ नेपथ्ये ॥

श्रीमान्निमां कनकचित्रितहर्ष्यमालां

विस्तीर्णाराजमवनापरागोपुराद्ग्राम् ।

पायात् सदैव मधुरां कमलायताच-

(a) ही ही गोपालकानां राज्यं संवृत्तम् ।

१६

स्तैलोक्यजित् सुरवरस्तिदशेन्द्रनाथः
॥१५॥

वसुदेवः । भो भो मधुरावासिनः ।
शृणवन्तु शृणवन्तु भवन्तः । अस्य खलु
दैत्येन्द्रपुरार्गलोत्पाटनपटोः सर्वजन्मापरा-
भुरवावलोकिनो वसुदेवसम्भवस्य वासु-
देवस्य प्रसादात् पुनरधिगतराज्यस्यो-
ग्रसेनस्य शासनमिदानीमवधुष्यते ।

सर्वे । प्रतिष्ठितमिदानीं वृष्णिरा-
ज्यम् ।

२ [वसुदेवः । को ५त्र ।

॥ प्रविश्य ॥

भटः । जयत्वार्थपुत्रः ।]

वसुदेवः । प्रवेश्यतां महाराजः ।

भटः । यदाज्ञापयत्यार्थपुत्रः ।

॥ निष्क्रान्तः । ततः प्रविशत्युग्रसेनः ॥

उग्रसेनः ।

चिरोपरोधसम्प्राप्तः क्लेशो मे केशिसूदनात् ।

अपनीतः स्ववीर्येण यथा विष्णोः शत-
क्रतौः ॥१६॥

भगवत्प्रसादाद् व्यसनार्हवाङुत्तारितो
स्ति ।

॥ ततः प्रविशति नारदः ॥

नारदः ।

कंसे प्रमथिते विष्णोः पूजार्थं देवशा-
सनात् ।

सगन्धर्वाप्सरोभिष्ठ देवलोकादिहाग-
तः ॥ १६ ॥

दामोदरः । अये देवर्षिनारदः ।
देवर्षे स्वागतम् । इदमर्थं पाचं च ।
नारदः । सर्वे गृह्णामि । गन्धर्वा-
प्सरसो गायन्ति ।

नारायण नमस्ते ऽस्तु प्रणमन्ति च
देवताः ।

अनेनासुरनाशेन मही च परिरक्षि-
ता ॥ १८ ॥

दामोदरः । देवर्षे परितुष्टो
ऽस्मि । किं ते भूयः प्रियमुपहरा-
मि ।

नारदः ।

प्रहृष्टो यदि मे विष्णुः सफलो मे प-
रिक्षिमः ।

गैरिष्ये विबुधावासं सह सर्वैः सु-
रोत्तमैः ॥ १९ ॥

१८

दामोदरः । गच्छतु भवान् पुन-
दर्शनाय ।

नारदः । यदाज्ञापयति भगवान्
नारायणः ।

॥ निष्क्रान्तः ॥

॥ भरतवाक्यम् ॥

इमां सागरपर्यन्तां हि मवद्विन्द्यकुराड-
लाम् ।

महीमेकातपत्राङ्कां राजसिंहः प्रशा-
स्तु नः ॥२०॥

॥ निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

पञ्चमो ऽङ्कः ।

अवसितं बालवरितम् ॥

Anmerkungen.

Abkürzungen: G = Trivandrum Sanskrit Series NO. XXI. The Bâlachârita of Bhâsa, edited with notes by T. Ganapati Sâstrî. Trivandrum 1912.

Gan. = Nummerting Ganapatis zu pri-
marum sagt. — Bi. = R. Pippal, Grammati-
cis des Pankrit-grammatik, Worplesley 1905.

— Pr. = Wilhelm Pintz, Bhâsa's
Pankrit, Frankfort a. M. 1921. —

Suv. I = V. S. Sukthankar, Studies in
Bhâsa, Journal of the American
Oriental Society, Volume 40, 1920; Suv. II
Sukhpal, Volume 41, 1921. — Li. = Max
Lindenau, Bhâsa-Thinian 1918. —

ZDMG. = Zeitschrift der Deutschen Morgen-
ländischen Gesellschaft. — Jacobi = briefe mit
eigentlichen Konjektur Jacobi's. — R. = Rommey,

F. = Interrogation. —

Das Abhandlung!, welches Ganapati

auf allen Vokalischen und Nasalvokalen ein
anga, aṅgho, bhaḥ (nicht auf tho aus
einem Vokalisch) voraussetzt, fahs ist nur
zulassen oder das für den Gelbbrief gezeigt;
wirf doch in G fünfzige Komma fahs ist,
wirf nun Annukünzen zu pāṇī, ḍīrūf
den Gelbbrief eracht; wer doch nicht zulassen,
ist ein besondres Ginnasib zugelassen.

Die in G zulässigen pāṇībema Rāśi-
Vokale Kinnukhalu, Kinnulu, kva-
nukhalu, Konuklu, Kaliñnu, Kvannu,
mākhalu, māklu, nākhalu, dhīk-
lu, tahavi fahs ist zulässt: Kinnu
Khalu u. f. w.

In der Chāya findet sich bei sam,
him nu und vijñāne ferner manchmal
der anusvara; ist fahs das für den Rāśi-
pāṇībema zulässig, ohne eine zweite
Annukünze zu machen (z. B. sañkar-
sanah).

Die geschafften Annukünzen stehen
in G in anderen Klammern, bei mir

zweipaar stotzgallstrigen.

81

Statt des Opuskopfes auf den Pro-
nunnum (z. B. vassudeva —) füllt
in den polyphonen Hymnen vermehrt und füllt
der zweitzen auf die Cäciliae folgenden
Ziffern ka, kha, ga etc. Die Lautzeichen
a, b, c u. f. us.

Die Lautzeichen aber sind mir jetzt in
G Schriftung falsch gegeben: hier sind hier.

Zur den polyphonen Annahmungen
bezüglich der zweiten Ziffer die Tatsche-
nung, die Klasse die über dem betref-
fenden Wort in Tugt schreibt Nummer.
Und auf die Klasse Ziffer polyphona Tugt-
heit (Punktus-) Wort stellt die Laut in
G dies:

1, « Srih » śrīgārēśāya namah ma.
hākavīśvibhāsaṇamāṇtam bālaceritem.
— 2 in G füllt die Anzahl der Tugtenzahl.

2, « die Annahme » « sthāpita » füllt
in G. — 2 brok! — 3 Gam: priyāpa=

82

dārtha vīṇayānvetti, vairādāv
lingavacanaviparivināmora.

3 1 yaśā R. — 2 prasāntā; Jacobi
wurde bei prasāntā.

4 1 hada(a)ni^o — 2 in G kein Zeichen
— 3 (rahasi) — 4 der bildende pu-
ccaāmi aufgeöffnete Trubheit =
from prati- ayāmi; unterl. Pr.
Tafel 14.

5 1 Gan: raksamānā raksanati.
lā. — 2 Gan: tavaṛga dvitīya-
madhyo matkuraśabdah pra-
siddhat. — 3 paśyati R. — 4 vi-
dhāsyati R.

6 1 ! — 2 abhipitam R. — 3 yaya;
Gan: Preface : „In the verse vin-
dhya etc. — the sentence „also
dhairyam hi yositak“ must be
explained by supplying the ellipsis
„tasyāk“ suggested by the word
„yaya“. In so doing we have to lose
the elegance of the meaning of the

sentence denoted by the particle „hi” that it is a general enunciation of a case deduced from a particular one: Hence the reading should be „garbhe ?maya dhr. tāḥ.” „ya” might have been ignorantly inserted in the original manuscript by the scribe in the place of „na”. —

4 devakī R. — 5 Gan. gitānī śī bhāṇ.

In Prog. am Tiff. 3. Sol. offen Akte des Sek.
unbek. — 6 sādhru R. — 7 dīnāt. — 8 hōt. R.

7 1 hi R. — 2 bhavatvaham.

8 1 (sa)nni(hi)tā — 2 bhujaplavenāśu;
Jacobi: plave bhujenāśu — 3 vik.
labo — 4 varata — 5 ārthāḥ, vgl.
Vid. 2, unten.

9 1 sed R. — 2 na R. — 3 nālamia-
4 samp. — 5 iam or dātā; ya
dātā vgl. in Bhāg. P.-Halle in PW
Unter 2. dāraka. — 6 gehalakṣ-
myām; Jacobi fügt gehalassim ein für
alle Gottheit sind vereinbarten gehala-
geha. Vgl. Pr. 26 — 7. vantva —

84

8 manu — 9 sampūrṇi — 10 fo. 9,
 Korrigeen Sampāta° — 11 °ākā(rā. 2. 6).
 — 12 prasātkeyam ca dārī.

10

1 Gan: „niggado hni“ ity asya shtāne
 „niggadām iti pṛathāntyam bhāti.
 ashavā“ gahnia“ ity asya grāha-
 yitvetyartho vivakṣantyah, aha-
 marthasya ca prayojyakartṛtvam
 prayojakakartṛtvam cetyubhayam
 vivakṣantyam. ubhayarivakṣā
 cālmano dārikāgrahane svāra-
 sato pravṛttim stucayitum. —
 2 naiva, vgl. Pr. 9. — 3 pasūda
 tūminiform, tūm chāyā : prasū-
 tevi. — 4, 5 f. Tūt 9 — 6 nigala;
 fir dia chāyā zoj inf dia yensöflija
 Siforlung 200. — 7 grāhayitvā —

11

1 piśāso; vgl. Pr. 17. — 2 īdisce.
 — 3 padibhaala | antē. — 4 vasudera.
 — 5 sabdayati — 6 lakkhabo.

12

1 zūder Eszettung des R in dhrik vgl.
 Pi. 5341 StMg. chap. vi. — 2 duk =

Khai - 3 dātē - 4 nodu, syl. Pr. 33.

- 5 Athido - 6 nigalair, f. 10, 6. —
7 duhṛkhyati - 8 dārī - 9 bha-
vatveram.

13 1 syād kū. — 2 f. T. 9, 5 — 3 ° binā(c).

14 1 uśsava — 2 f. T. 10, 2 — 3 kala-
baram — 4 f. T. 9, 12. — 5 f. T. 10, 6.
— 6 f. T. 10, 7 —

15 1 uṇḍ sunādi (śr̄ṇoti) Opferstif.

16 1 ukhajñāk — 2 uṇḍ nandagopa
nūr! — 3 yadyasmi-4 acokkhi-
dahmi — 5 ha (lam? laam) —
6 asaucito — 7 saucam.

17 dhalanām — 2 °tam pāms. sau-
cam — 3 mārgayato.

18 1 bala (pala) kKamam — 2 gab-
niūm. — sandārayamāne;
Jacobi santaryamāne, syl. Pr.

19.

1 Gan: cakra iti Aadabhimānida-
vābhīrāyam pun̄stram. evam
sāṅga iti. — 2 yasyā°; Gan:

86 yasyārtham iti yasya visnor ar-
the ity arthah. evantu yadartham
iti samāseva bhāvyam. „asyā-
rtha āhavamukhesu“ ity eva
vā pātho bhavet. evatca pār-
vārdhe tatkṣepaḥ śāpi na. —
3 prabhagnāḥ (?) — 4 (prāk) —
5 prapūditam; Gan: „prakri-
ditam“ iti vā pāthah sambhā-
vijate.

20 1 (saṅkho'ham asmi) — 2 (sa:
ca) kṛmī; Gan: saṅkrasya īra-
vebena saṅkāralekhanam le-
khanapramādāyatam eva. —
3 G. mī! — 4 na mo. — 5 (diha-
la hohi dūrattanayyeva at-
tānam nivyābhēbhi ?); Gan:
dhānurekhanāntargatasya vākyā-
ya iṣṭhāne „adilakṣu hohi!
jaraktināmmiva attānam
nivyābhēbhi“ iti pāthah syad
iti bhāti. „abilaghur bhava! ja-

ratt̄namamivatmānam nirovāha-
ya iti ca sanskr̄tam. sūtra
nirorūpya may Guitīyā cūptāndra pīm,
Guptām ārṣyānugli pō hōi (pūtt hōdi)
ub "hōi" arāstāndra nārōda.

21 1 (ba? ca) Krab — 2 Guñ! —
3 ḡnya(khilā)mar° — 4 ba(la?
lā)ni.

22 1 G bin frīju. — 2 G! — 3 k̄ti-
ram — 4 pibaiR. — 5 bhakkai —
6 apara° — 7 gilai — 8 piāa =
sam — 9 bhuñjai.

23 1 hōi, vgl. Nr. 32.

25 1 Kanyānam — 2 ho(di? du).
— 3 sevyāih; Jacobi divyāih
— 4 bri a fūt G Kanyānam.

26 1 sr̄stāh; Jacobi dhṛstāh —
2 G mās Qūroffif — 3 ā ofu T. —
4 avadhv. — 5 ham R. —
6 Gan: atra visandhitā drasta-
vyā; vgl. Su. II — 7 ḡogra(da-
sta? dāmṣṭra) vad°.

- 27 1 f. T. 26, 5.
- 28 1 ham R. — 2 Gan: navicintyeti
nababdasaṁasah — 3 Gan: „iha"
ity asya sthāne „api" iti syat.
— 4 Tt bhavatē rūpyaḥ pūlīm. —
5 Jacobi varṇitāt qūnasāngrāmo
„Winterfröste der Pflüffer." —
- 29 1 °janātī — 2 va — 3 iha ppa.
veso — 4 una, egl. Pr. 14 —
5 °pha prav.
- 30 1 pra(vc?) s̄tavyan — 2 G Guv.
ffrif — 3 daivata (pramācca?)
pra° — 4 vab fīngphāneta iff
nom fānūbhābā fīngapīgti; Gan:
itah prāk (d. f. vor G mahāraja)
„Nathā (niṣṭhā) punah pra-
viṣya)" ity apēkṣitam bhati. —
5 mahāraja! ofu T.
- 31 1 (putreti?); Gan: „putro" bhūd"
iti syat. Wrig Sec. II (list of sole-
cisms, Irregular Sandhi 1) lingt
fir wiggfīr Sandhi vor. —

2. dñb (sing. Kl. m. iste iſt am Gan. sing. pfly; der Tagt birkt: (an̄tām nā-
bhikhitapūrvam̄ mayā) bharato
kārtya varga parivṛtāyā dha-
tri haste dr̄stā sā²); bharato
iſt in die Kōnigsfür. Gan. nicht un̄fya-
nomman.

33 1 vijn̄avedi (vijn̄āpayati) Opfer.
Schrift; vgl. Pr. 20 — 2 dāriasti
bāleti — 3 ya(yā². thā) — 4 G
muf devatāyāh Opferschrift.

35 1 idānīm R. — 2 Gan: Kṛtasya
śubhāśubhasya Karma Kārtyaṁ,
sad āyajati prāpayatēti Kar-
tari lyut 1 tittvād nēp 1
prunyaprāpashala dātāly artheḥ
yogarūḍhaścāyam̄ gauryām̄
Kārtyayanēsabdh. — 3 ci-
rat pra^o.

36 1 sumbham̄, nisumbh. — 2 surā
(nām²? nā) hata^o — 3 pādāpam̄
vr̄ksarūpatām̄ pratisannam̄

tārakāśuram ity arthah.

37 1 Gan: Karomi dāhāmīti yāvat.

2 uṣṭi Gan. eis Pūra dol ī tula.

38 1 KKhru k. (chāyā: khalu k.); vgl.

Sw.I. I, 7. — 2 vaṣabhadra, vgl.

Pr. 39 — 3 Rambhadra — 4 pa-

Kāletha — 5 edessim — 6 Kūn-

dāvanc — 7 prādūnam; vgl.

Pr. 41 n. Karpūramanijarī I, 12²

(ed. Konow) ghettūna — 8,9 ka-

ranto āantu godhanam; Gi-

fp Lebrot pfinnt nub Īāñcarattra

II, pravesaka : „āantum go-

ghanam "nigadūnam zū pfin

— 10 (jovayāhajīvādo²); Gan.

Wflg. dīs wlfyvnmā Lebrot no.

— 11 pari(ṣva²) ghattia — 12

Kuvannachim — 13 °uppalādū°

— 14 etasmin — 15, 16 Kuvval

āyāti godhanam — Phumbhāra-

vam — 17 Kuvannachim.

39 1 usida° — 2° ppasāria° — 3 ni-

Kunjia° — 4 sas̄iva — 5 matūm
 — 6 (vya? ukKhiva) n̄to —
 7 (bhattā? saddā) vemi — 8 bha-
 avadīnam; Gan: „bhaavadīnam“
 Bhagavatīr gā ity arthah —
 9 sus̄hale; Jacobi sus̄hale? —
 10 sahavacchānam — 11 va-
 ddhai — 12 sābdāyāni — 13 su-
 stale — 14 godhanam R.

40 1 godha (sum? nam) R. — 2 vā.
 fñlti Jñnatypen in Pancarātra II,
 pravesaka — 3 nāndagovaput-
 te pras̄ude R.; vgl. Pr. 26; mögl
 Typenbücher, pravoyrūpam dñvñ Jan-
 pallen Bñb.Dñk in den folgenden
 Briefen der Alten Griechen. — 4 vroam
 — 5 (na?) — 6 vaddhai — 7
 (flu) phalāni — 8 guhme —
 9 (mai) kettiam evam duddhā-
 di Rkhīram tattām chni-
 dam?); die Kognosiflügen Pappi-
 rea duddhadi (vgl. dubbhāi Pi.

5544) und gējphadi (vgl. TDMG. gējphas in Utpū Pi. 5548) präruen die Übersetzung verschreibt zu fa-
ben; statt jatthaam nimmt jetzt
siam mit aufgesetztem bettiam
vermählt worden, aber jatthaam
findet sich noch in dem gravedaka
zu Pāñcarātra II. Möglicher Weise
spricht: „In dem Maße, als bin mir
(zu Leipz.) gewollten wird, in dem
gleichen Maße wird Milf geson-
nen“, d. h. „Mann und wof so oft
d. f. es“. Vgl. Winkernitz, Kṛṣṇa-
kōrūpa, TDMG 74 (1920) 7. 130: „je
weiter man die Krieger malbt, desto
mehr Milf geben sie.“ — 10 bar
vesām — 11 (mai?).

41 1 dasalatta° — 2 pūtanā —
3 °samyūri° — 4 nīvan —
5 thānam — 6 (davi?) pādi-
da (ni?) sā vi ; vgl. Bhāg.
Pi. I, 6; z. duvi Pi. 12 und 31

4 °ppahārena — 8 vijñāya pū-
tītā sāpi. 13

42 1 °pari° — 2 pibai — 3 bhakkhī
— 4 prāsam — 5 bhunjāi — 6
apara° — 7 baijham — 8 accus.
dual. n. p. d. *Fouru Mifin:* — 9 ni-
kkhitam — 10 Winternitz u. a. O. T.
130, Ann. 5: „Fr. nicht vorst rukkhe°
aber rukkhe statt ekki° zu lernen
sein.“ ekki° gibt aber einen guten
Rinn. — 11 °vutto nandagopapat-
ra ekasmin; die pr. Locatives abso-
lutus (°vutto n. f. w.) verliert sich und dem
Lobhaften & feinfühligen der Volksgesetz;
er erfüllt den Geboten: alle Menschen
können über einen Monat alt werden, zu-
gleich polygamist (weil schon oben gesagt
wurde) n. f. w. — 12 giraki.

43. 1 pedham (?), vgl. Pr. 30 — 2 mā-
do — 3 may uttam (uktam) Opfer.
Hofj. — 4 palambo — 5 °vesam
— 6 °ppahāro — 7 ppahārena

94

— 8 bhavatu iti.

44 1 pari° — 2 °vesaṇa — 3 Kesi —
4 °vesam — 5 Koppato — 6 duvō^(?)
— 7 dānavat.

45 1 eva — 2 (a)-(ca) — 3 kunda°
4 iff. nāma sten naccabandham
nūbyfallan² — 5 hallisakam; pīmū¹
die Kunkitform in G; iff. fobs für s in dīpī¹
fall fots s' griffisbu — 6 pasyāmat.

46 1 savvāda(ne²)lena — 2 °pu-
nnāma — 3 °rūvavesāo —
4 gacchāmo 1; die T. iff. nāma gova-
Rannaō (gopakanyakāt) auzū.
boingau, vgl. Pr. 26 — 5 gokhī-
rapandarena — 6 dāmodarath.

47 1 pari° — 2 Gan: "nikkhanto" iti
syāt 1 niskrānta iti ca cchāya.—
3. parivratat.

48 1 jāgari(mā: tā) — 2 humbhā(ra:)
sabd° — 3 Li. T. 43 shirāt. dr. b.
fahr? — 4 sannaddhāāadā.

49 1 hallisaam — 2 pukilanti —

3 kāzromi — 4 īdam, pīrūvīfūlū,

vgl. Br. 15 — 5 parissanto — 6

desādo — 7. desād.

50 1 ° rivo — 2 khura ° — 3 (da)

parsho R. — 4 megharavatti —

5 Gām: ārtho dārakānām go-

pas=ambandhat — 6 śringavyā =

jeāvākh — 7 dalan R.

51 1 cānda ° — 2 Gām: cānaś —

52 1 Gām: itah prāk „anistarsa =
bhāshy-“ iti prathānīyam bhāti,
sethāraum ca „dāmodarak-“ iti.

53 1 Gām: „dusprasaha“ iti syāt —

2 ā — 3 (sauvartha ? samvṛtta)

— 4 Gām: Rathāñcit Karmavād-

Rāvīvā bodhavyah, ālidesikā —

Rārayāṇīyatvena yagabhaśas ca.

Vgl. Sw. II, List of Solec. 4 pītīfirsh

Ālāvān. Das Matruṇubhāvan. — 5 (Rāj.)

gāzāni.

54 1 tāw(ni)a — 2 mātī padigado zt

zvātīfūn, vgl. T. 13 Rā gāi, mātī

96

aber eins gelößfige, unbewußtseins-
Wandlung ist. Vgl. Pr. 15. — 3 Gan:
„yūsa himsāyām jūsa ca“.

55 1 °sāba° — 2 °mahoraa°.

56 1 sankalīgana.

57 1 Gan: sa iti sesah — 2 hi. —
— 3 °kāntidrūtendra°

58 1 varāhā — 2 vimaranti — 3 di-
sadi — 4 Karomi — 5 Herbuffen
bhodue! Vgl. Pr. 33 — 6 Kumbha-
valāam — 7 nidhyāyāmi.

59 1 ah R. — 2 hallośāam.

60 1 eso — 2 °kārchi — 3 āārav.
— 4 avacinoti — 5 pari°.

61 1 Gan: „lohitādi dāj bhyah Kyas“
(3.1.13.) iti dhūmasabdāt sūtra-
mate Kyas bodhiyo lohitādīvat.

62 1 °krāntavān R. — 2 G kām T. —
3 G!

63 1 Karanto — 2 °sarīro — 3 sari-
ghehi — 4 (a)palā° — 5 etāni
sanghair li. p. no.

64 1 akirāchī — 2 apari° — 3 sañ-
bhā (vaः gya) mupa° — 4 pari°
— 5 pari° — 6 Akio-

66 1 G! — 2 G Guerstrijf —

67 1 sa(m)e)ta° — 2 ° bonda° —
3 (deha)ṣyā°.

68 1 hi R. — 2 madhurikke.

69 1 hattīva — 2 die Wölle dā
ist für den König-Matruin sub-
geordnet als König zu gefallen. Ein
König unter dem König des Weltal
(dāmódarā) im Werk für den König
verdien, vgl. Pi. 581 ḥarēī =
sthāpāyati — 3 (lam)ga° —
4 (addhida?) Karanasandhāban-
dhappahāchī; Pr. 22 first addhi-
da als Part. Perf. Pass. del Causat.
non rot.

70 1 Gan: dhṛtaye santosāya —
2 (addhida?) Karanasandhābundha-
prahārair — 3 pasyatu.

71 1 Gan: citramiti sāmānye na-

pūṇśakam ekavacanam ca 1 sat-
 vesaṁ caritānām āścaryaka-
 vaikavastutvavivakṣaya vā
 citramity ekavacanem 1 arya-
 yam vā.

72 1 ° galia ° — jīvīam — 3 Oder
 saṅkha-patahan? — 4 ° mañjā.
 5 vādelha).

74 1 ° ivam — 2 (saṁrambham).

75 1 Kalebarāni — 2 raijam —
 3 saṁvuttam — 4 G uṇī ājñā-
 paya. Opuscriptif.

76 1 ° kṣattraparā °; Jacobi avara °.
 — Das Fingerringe von Gan-
 nemicht. — 3 Gan: Kartur
 hetutvarivivakṣātra boddhavyāt
 evam viśnor iky atrāji —
 4 ° Kva (su? do) h.

77 1 Pausippa sumukting? — 2 Gan:
 alra Karma vadbhāvo boddhavyāh;
 uṇī Su. II, List of Soloc. Use of Ātm.
 for Parasm. 3 In P Matruṇub nagan.

Aufzüge, Nummern
und Metren der Strophen.

agānita parikhedā	Alt I, Nr. 10 - Mālinī
anudiamatte	III, 1 - Āryā
ataḥ pravisya	II, 25 - Śloka
anantaviryah	I, 4 - Upajāti
apīdām śrīnu	III, 10 - Śloka
aprakāśā iva	I, 16 - Śloka
abhinavakamala-	IV, 9 - Suṣpītāgrā
ayam hi saptamo	II, 17. - Śloka
aham gaganaśaṅcārī	I, 3 - Śloka
aham suparṇo	I, 21 - Upajāti
aham hi nīlah	II, 23 - Upajāti
apīdadāma-	V, 3 - Vasantatilaka
imām nadīm	I, 18 - Vamsastha
ekāṁśapatito	II, 18 - Śloka
etāḥ praphulta-	III, 2 - Vasantat.
etā mattacakra-	IV, 1 - Śārdūlavikī
eso mhi juddhasajjo	V, 4 - Āryā
Rumse pramathite	V, 17 - Śloka

100	nasmin jāte	II, 11 - Śloka
	Kāryānyākāryāni-	I, 28 - Upajāti
	kim garjase	III, 14 - Vasantat.
	kim dāstah	III, 9 - Śloka
	kim drśtavyah	I, 11 - Śloka
	kim etad bho	III, 8 - Śloka
	Kumodaro-ham	II, 21 - Vasant.
	Kṛtvā khurair	III, 4 - Upajāti
	ko 'yam viniśpatati	II, 4 - Vasant.
	krodhena naśyati	II, 3 - Vasant.
	kaumodakē nāma	I, 24 - Upajāti
	Kośīneśu devāsura-	I, 4 - Upajāti
	giritatkatina-	III, 11 - Mālinī
	gobrāhmanādayas	III, 16 - Śloka
	govardhanoddharanam	IV, 11 - Vasant.
	ca krasāriṅga-	I, 27 - Śloka
	cakro 'smi Kṛṣṇasya	I, 22 - Upajāti
	catuhśāgaraparyantam	IV, 10 - Śloka
	ciroparodhasampraptah	V, 16 - Śloka
	jāne nityam	I, 29 - Sālinī
	jyestho 'yam mama	V, 13 - Praharṣīnt
	tamasā samvṛte	I, 17 - Śloka

tum āpatantam	V, 2 - Upajāti
tikṣṇāgram śūlam	II, 19 - Śloka
dāmodaro'yam	IV, 5 - Upajāti
dārikā vā kumāro	II, 14 - Śloka
dārikeyam myta	II, 16 - Śloka
duddinavinatta-	I, 19 - Āryā
drutaturagarathesha-	V, 12 - Mālinī
na cāham cira-	II, 8 - Śloka
nadanti suratūryāni	V, 14 - Śloka
nandako'ham	I, 26 - Śloka
nārāyaṇa namaś te	V, 18 - Śloka
nārāyaṇāya	I, 8 - Vasant.
nirbhartsya kāliyam	II, 6 - Vasant.
nispakṣivyatayūtham	IV, 2 - Sragdhara
patatyasau puṣpamayo	I, 2 - Upajāti
pariśvajāmi gādham	II, 9 - Śloka
prathamasutavinasā -	I, 14 - Puṣpitāgrā
prabhṛastaratnamakutam	IV, 13 - Vasant.
pravisya rāngam	V, 7 - Upajāti
prahṛsto yadi me visvuk	V, 19 - Śloka
prāpto'smi tiṣṭha	V, 10 - Vasant.
bhaktibh para mama	I, 5 - Vasant.

102	bhatam nab hastala-	II, 10 - Vasant.
	bhramati nabhasi	I, 9 - Mālinī
	madhu kasya rśch	II, 15 - Śloka
	mano jarvo māruta-	II, 24 - Upajāti
	mama pādena nāgendra	IV, 12 - Śloka
	martyesu janma	V, 6 - Vasant.
	yatra yatra vayam	III, 13 - Śloka
	yadyatra bhavataḥ	I, 20 - Śloka
	yan melinī praca lita	II, 1 - Vasant.
	yasmān na rakti pūrusāḥ	II, 2 - Vasant.
	raktair vesuka-	III, 3 - Sārdalavik.
	vudro vāyam	III, 12 - Śloka
	roṣena dhūmayati	IV, 9 - Upajāti
	lari kopa mām mama	II, 7 - Vasant.
	limpati vā tamo	I, 15 - Śloka
	lokānām abhaya-	I, 6 - Prakarṣinī
	lokā lokamatiḥ-	IV, 7 - Sārdalav.
	vidhvastamīnu-	IV, 8 - Vasant.
	vindhya mandara sāro	I, 12 - Śloka
	visadahana-	IV, 3 - Mālinī
	visṛtarudhira	III, 15 - Mālinī
	visternalo hita	V, 11 - Vasant.

sāṅkhakṣīravapuḥ	I, 1 - Śāndulav.
sāṅkho'ham asmi	I, 25 - Śloka
sāṅgo'smi visnu-	I, 23 - Vasant.
bumbham nisumbham	II, 20 - Upajāti
sūlo'smi bhūtam	II, 22 - Vasant.
śringāgrakoti-	III, 5 - Vasant.
śmaśānamathyād	II, 5 - Upajāti
śrimān madāndha-	V, 8 - Vasant.
śrimān imām	V, 15 - Vasant.
śrutvā vraje	V, 1 - Vasant.
sannām sutānām	II, 12 - Upajāti
sāravān Khalv ayam	III, 7 - Śloka
sitetarābhugna-	II, 4 - Upajāti
sauvarṇakānta-	II, 6 - Vasant.
smaratāpi bharyām	II, 13 - Śloka
kunḍarababdene	III, 6 - Upajāti
hrdayeneha	I, 13 - Śloka
lohanayamutthi -	V, 5 - Upajāti

Hausfeste.

- 10 J. 3. ma. Khell auf in G für nicht zugeschafft.
- 11 J. 4. am Abend: Kinner, in G Kinn nur
- 15 Mittl: midhanam uspāntā, sonst nō
+ upa in Diptor zugeschafft, vgl.
T. 34, J. 8 u. T. 52, J. 7.
- 20 Chāya G: hū, (di?) gopaja° -
- 37 J. 10: in G mit rajanī Kinn T.
- 40 J. 5. am Abend: G vārdhate R.
- 45 J. 4. am Abend: G phalāni.
- 42 J. 2: G māndag° (mit n!).
- 46 J. 5. u. Abend: G gacchāmabhaśma-
Kam. End J. 1 am Abend: G dāmodarab.
- 51 Mittl: G sthikasmi, da G hat nicht av-
graha svapna Maat mit dem dor-
fgefeierten zugeschafft.
- 58, J. 3. u. Abend: Präsentation in der Chāya
Säulen des Platys der Tzenippele da-
mals Künigen nur, vgl. T. 4, J. 2. u. Abend.
- 84 Ann. 22, 2. Abendfeier, vgl. T. 80, J. 4.
- 91 J. 40, 3: den Lokutis präsentiert,

105

sein der S. 42, ss (fig. 1) ist nicht
ausgesetzt, da es in einem Embryo ent-
steht (mit *jadapryahedivinayakita-*
am) *Toly* *plana* *reinata*.